

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Konjarjevi ul. 6/II

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050 — nočna 2096, 2094 in 2050

SCLOVENECC

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cek. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7365,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Pohod na Dunaj

»Avstrijskemu narodu! V najhujši stiski me je domovini zvesto ljudstvo Avstrije pozvalo za najvišjeje čuvarja svojih pravic. Povsem sem si svest svoje velike odgovornosti in sledim temu klicu ter obljubljam, da bom zastavljal vso svojo moč v prid svojih sorojakov za izgraditev naše države. Kot cilj svoje naloge smatram harmonični razvoj bogatih sil avstrijskega naroda, narodne skupnosti, zgrajene na stalni podlagi.« »Staatsführer« Pfrimer si je postavil nadalje v svojem proglasu na avstrijski narod za najvišje naloge »ustvariti iz ozemlja, na katerem prebivajo Avstrijci, resnično domovino v najplemenitejšem smislu te besede...«

Takšnih rečenic in krilatice gotovo ne najdemo v slovarju nemških politikov ne generalov. Dr. Pfrimer jih je pobral nekje na jugu, kjer uspevajo v vročem italijanskem podneblju, in jih presadil na mrzli Štajer. Mussolini je nekoč neki nemški deputaciji dejal, da ni fašizem izvozno blago. Po uspehu hitlerjancev pri jesenskih volitvah je duce te besede prekalil, toda Pfrimer je s svojim udarom pokazal, da so vendar resnične. Kar uspeva na vročih italijanskih tleh, obdano od dišečega vonja bujne fantazije italijanskega naroda, zmizne na mrzlem severu. Z golimi frazami se avstrijsko ljudstvo, razen morda kakšnega vpojenega generala ali bivšega habsburškega dvorjana, ne da navdušiti. Preveč izkušnje mu je prinesla zadnja vojna z razpadom avstrijske monarhije. Vrata na svobodni Dunaj, ki je v dnevih svojih revolucij celo vedel zatiralce svobode na svetilnike in ki je dal iz sebe Adlerja, ki se celo med vojno ni ustrašil streljati na diktatorja Stürkha, se Pfrimerju niso odprla, čeprav se je zglasil z aventičnim »ustavnim patentom« c. k. barve. V patentu se proglašajo »Staatsführer« — kar bi se reklo po latinsko dux ali po italijansko duce —, ki je prevzel zakonodajno in izvršilno oblast v državi; on, gospod dr. Walter Pfrimer, imenuje ministre in jim odkaže delo. Odvezal je vojsko in državno uradništvo od stare prisige in ju zaprisegel zase. Danes je že na begu iz lastne države, od koder ga je zapodilo »domovini zvesto ljudstvo Avstrije«. Se toliko poguma ni imel, da bi se dal aretirati s svojimi tovariši.

Heimwehrovski udar bi ne bil uspel, četudi bi ga bili vodili politiki drugačnega kova kakor dr. Pfrimer, 50 letni judenburški advokat, rojen v Mariboru, katerega ime se je prvič čulo čez meje, ko je nedavno izpodrinil 30 letnega »buršac« grofa Starhemberga od zveznega vodstva Heimwehra. Zato bi morda ne zadostovale samo tri človeške žrtve, ki so padle po salvi Heimwehra proti neoboroženim delavcem v Kapfenbergu, toda Avstrija bi prav gotovo likvidirala vsak podoben udar. Akcijske fašizma gredo povsod navzdol.

Pa pravici je avstrijska vlada v svojem proglasu na narod nazvala Pfrimerjevo vstajo zločinško podjetje, plod zločinske lahkomišelnosti izdajalskih avanturistov, ki ga je treba s studom in gnusom obsoditi. Da so to bili lahkomišelniki avanturisti, ki so se med seboj borili za stolčke, in spravili gibanje, ki je imelo prvotno dobro namene, na krivo pot, o tem ne more biti dvoma. Imeli so svoj generalni štab, ki mu je stal na čelu generalissimus ing. Rauter. Ta se je zopet obdal z generalnim adjutantom, »ordonanc šefom«, dežurnim častnikom in telesno stražo. Vodilno besedo je imel generalissimus Rauter, ki je imel Pfrimerja za igračko. Po značaju in temperamentu sta se povsem slagala. Njihovi zasebni in javni govori ter njihov tisk so bili polni bombastičnega hvalisanja; bila jih je sama publost in ošabnost. Pfrimer in Rauter sta bila huda svobododomiselnca, ki sta se borila z geslom: »Proč od Rimala!« kot takšna sta prišla v spor z dr. Steidlom, načelnikom tirolskega Heimwehra, ki se nagiba h krščanskemu socializmu. Iz takšnih glav se ni pač moglo poroditi drugega kakor sobotni udar.

Ze v oktobru lanskega leta je Heimwehr pripravil »revolucijo«, ki pa jo je inozemski tisk še pravčasno razkrinkal. V zadnjem času so voditelji Heimwehra postajali čedalje bolj nestrpni in že na neki seji v januarju so razpravljali o tem, ali bi se ne dali spori med voditelji poravnati s tem, da bi se en voditelj imenoval za diktatorja in s tem ustvarila podlaga bodoči dinastiji! Kot stari vojaki so zahrepeneli po prasketanju strojne, pokanju pušk, po salvah, žičnih ovirah, po dajanju povelj, ki se jim vsakdo mora pokoriti in vojaških posvetovanjih v grand-hoteli. Vse to se jim je izpolnilo v noči od sobote na nedeljo v Judenburgu, Leobnu, Kapfenbergu in Knittelfeldu.

Sobotna dogodivščina pomeni za Heimwehr smrtni udarec. Škoda, ki so jo heimwehrovci povzročili državi s svojim nastopom, je tako velika, da je najmanj, kar mora vlada ukreniti proti njim, da razpusti njihove organizacije. Avstrija nam je dala zopet zgled, kako nevarno je izročiti masi orožje. In koliko orožja mora biti v Avstriji v zasebnih rokah! Samo zgornjeavstrijski heimwehrovci, ki so se napravili na pot proti Dunaju, so razpolagali s 30 strojnimi!

Avstrijski tisk napetost seveda to vodo na svoj mlin in trdi, da so edino žalostne gospodarske razmere v Avstriji omogočile to predrzno in neumno početje, kakor je bil sobotni udar. Zato je treba obubožani Avstriji, ki jo jo mirovne pogodbe tako stisnile, pomagati s krediti, da se prepreči, če huiš prevariti. Da je Avstrija potrebna finančne pomoči, nikdo ne dvomi. Prav sobotni dogodki pa so pokazali, da imajo Francozi prav, da zahtevajo od Avstrije poleg gospodarskih tudi politična jamstva, preden izročijo denar. Kaj so »revolucionarje nameravali, ni mogoče točno dognati. Njihova diktatura bi Avstrijo v kratkem času spravila v gospodarsko propast in verjetno je, da so imeli za ta primer pripravljen Anschluss.

Po ponesrečenem puču

Novi voditelj Heimwehra grof Karel Revertero -- Heimwehr bo razpuščen

Dunaj, 15. sept. tg. Radi Pfrimerjevega bega, ki je ubežal v Italijo, je bil aretiran tudi grof Stürkgh, nečak bivšega avstrijskega ministrskega predsednika. Grof Stürkgh je sicer izjavil, da je odrekval dvema tovarišema dr. Pfrimerja prošnjo, da bi dovolil Pfrimerju bivanje na svojem gradu Halbenrain, vendar priznava, da je bil z obema heimwehrovci, torej pač tudi s Priemerjem samim, ono noč skupaj. Zanimivo je dalje, da je bil aretiran tudi dunajski heimwehrovec z imenom Karel Vaugoin, ki je nečak vojnega ministra in načelnika krščanske socialne stranke, kateri se je nahajal med Starhembergovi heimwehrovci pri Klosterneuburgu. Starhembergov zastopnik je vložil prošnjo, da oblasti izpustijo kneza Starhemberga, češ, da o Priemerjevem puču ni ničesar vedel in da ga ni odobraval, dasi so Starhemberga ponoči pred pučem videli v Judenburgu skupaj z dr. Pfrimerjem.

Notranji minister Winkler namerava naredbe-

nim potom izdati splošno prepoved nošenja uniforme, ki bi bila veljavna za Heimwehr in za republikanski Schutzbund, potem pa tudi naredbenim potom te organizacije razorožiti. Nato bi bilo lahko izvesti tudi razpust obrambnih zvez. S strani vlade se sporoča, da je bilo zaplenjenega mnogo orožja, dočim očita opozicija vladi, da je pustila štajerskim heimwehrovcem dosti časa, da so večino svojega orožja lahko poskrili. Opozicija tudi ostro napada okrožno sodišče v Leobnu, ki je v nedeljo odklonilo predlog državnega pravdnštva za aretacijo štajerskih voditeljev Heimwehra. Ko je višje sodišče v Gradcu potem odredilo aretacijo Pfrimerja, je le-ta že ubežal.

Knez Starhemberg je iz zaporov imenoval za svojega namestnika kot gornjeavstrijskega voditelja heimwehrovcev grofa Karla Revertero, ki je že izdal oklic, v katerem ponovno naznanja, da gornjeavstrijski heimwehrovci niso vedeli za dogodke na Štajerskem, in priznava, da je Starhemberg za ne-

deljo odredil pripravljenost heimwehrovcev radi grozečih spopadov z republikanskim Schutzbundom. Sedaj zahteva od heimwehrovcev disciplino in mir. Nasprotno pa poroča »Neues Wiener Tagblatt«, da je bilo med heimwehrovci že dva tedna znano, da je hotel dr. Pfrimer po natančno izdelanem strateškem načrtu udariti sredi septembra. S strani severne Štajerske so hoteli zavzeti Gradec, potem pa so se hoteli po železniški progi polastiti Dunaja, obenem pa prodirati proti Dunaju iz Zgornje Avstrije. V noči puča je bila organizirana posebna kurirska služba in je ob 3 zjutraj dospel na Dunaj voditelj štajerskega Heimwehra, ki je obvestil Dunajčane o Pfrimerjevem postopanju, nakar so se potem začeli zbirati heimwehrovci pri Klosterneuburgu. Več kurirjev je bilo tudi aretiranih. Na Dunaju je bilo dalje aretiranih 25 komunistov, ki so vršili propagando za generalno stavko.

Atentator izsleden

Grozni atentat na brzovlak je izvedel elektrotehnik Leibnick, ki je ušel preko meje

Budimpešta, 15. sept. ž. »Budimpešti Hirlap« poroča, da je policija na pravi sledi za atentatorji. Sled vodi do neke komunistične osebe, ki jo tudi policija že zelo dobro pozna. Policija je primerjala pismo, ki je bilo najdeno na mestu neereče, s pisavo nekega komuniste, ki je bila popolnoma identična. Ta vest je izzvala veliko zanciacijo v vseh krogih. Gre za vodilnega madjarskega komuniste, proti kateremu se je že več mesecev vodila preiskava. Vendar pa mu je uspelo pobegniti iz Madjarske. Kot je ugotovljeno je bil v zadnjem času večkrat na Madjarskem v Budimpešti. Ker je češkoslovaška meja od Biatorbagya oddaljena pol ure, prevladuje mišljenje, da so atentatorji pobegnili čez mejo še pred eksplozijo. Češkoslovaške oblasti so naprosene od madjarskih, da zasledujejo atentatorje. Dognali so, da vodijo sledovi v Češkoslovaško, vsled česar mislijo, da je atentatorjem vendarle uspelo pobegniti preko meje, čeprav je češkoslov.-madjarska meja ravno sedaj polna tajnih agentov in policajev. Kot poročajo iz Bratislave, je tamošnja policija že preje zastražila mejo, predno je za to prošla madjarska policija.

Budimpešta, 15. sept. ž. Policiji se je posrečilo odkriti atentatorja na podlagi grozljivih pism, ki jih je policija sprejela zadnje dni. Rokopis se popolnoma ujema s podpisom nekega elektrotehničarja Leibnicka, ki je doma iz Nemčije. Po njem je nadalje ugotovila, da je bil ta človek večkrat na Madjarskem ter da se je tudi ob času samega atentata nahajal tamkaj. Ni nobenega dvoma več, da je izvršil atentat po nalogu Moskve. Nadalje se je isto tako z gotovostjo ugotovilo, da je Leibnick ponoči prekoratil češkoslovaško mejo, ni pa se moglo ugotoviti, kje se sedaj nahaja.

Tukajšnja policija je poslala vsem evropskim policijam radio-telegrafično njegovo sliko in upa, da bo v najkrajšem času aretiran.

Žalostna usoda uničenega mesta

Po katastrofi se med prebivalstvom širi tilus

London, 15. sept. Usoda glavnega mesta angleškega Honduras, Belize, ki ga je nedavno potres popolnoma porušil, je zelo žalostna. Poveljnik amerikske torpedovke »Sacramento« je dal britanskim oblastem na razpolago svoje moštvo, da pomaga lokalni policiji, kakor tudi zdravniku in sanitarce broda. V Belize so tudi prileteli trije ameriški aeroplani, ki so prinesli sanitetni material. V Belize sta ostali nepoškodovani samo palača guvernerja in poštna direkcija. 350 trupel so sežgali, da ne bi kužila ozračja, med prebivalstvom, ki je ostalo živo, pa se je pojavil tilus. Natančne številke, koliko ljudi je bilo ubitih, se bodo mogle ugotoviti šele v par dneh. Dozdaj so ugotovili 550 mrtvih, zdi se pa, da je še veliko

več oseb bilo pogoltnjenih od morskega vala, ki se je obenem s potresom razlil na luko. Sploh je bila sila od potresa vzburkanega morja strahovita. Val je vse ladje, ki so bile v luki vsidrane, razbil v male kose. Neko veliko jadrnico je vrгло 100 metrov daleč na tla, kamor je padla razdrobljena v kose. Veliki parnik »Columbia«, ki je bil dospel v Belize iz Newyorka s 130 potniki in 100 možmi posadke, je vrгло na čeri otoka Margerita. Vsi potniki in posadka so se rešili na rešilnih čolnih.

Zgodila pa se je še nova nesreča. Trije žurnalisti, ki so se z aeroplanom podali v Belize, da snemajo fotografije porušenega mesta, so se ubili, ker je letalo v Floridi padlo na tla.

Mednarodni šahovski turnir

na Bledu

Bled, 15. sept. Danes so se na Bledu odigrale samo prekinjene partije iz prejšnjih kolov. Igrali so: dr. Tartakower — Aljehin, Flohr — Spielmann, Bogoljubov — Njemcovič, Vidmar — Kashdan, Bogoljubov — Vidmar. Pirc se je Bogoljubovu udal brez igre. Flohr je v končnici proti Spielmannu zelo dobro igral in tako je Spielmann celo spregledal fino nasprotnikovo potezo ter kapituliral.

Njemcovič je kljub temu, da je imel kvaliteto manj, napadal nasprotnika tako silno, da jih Bogoljubov ni mogel več zadržati. V končnici je Njemcovič igral zelo dobro in je tudi zaslužen zmagal.

Dr. Vidmar proti Kashdanu ni mogel zmagati, čeprav je imel kmeta več na deski. Raznobarvni tekači so dr. Vidmarju prepredili, da ni mogel uveljaviti prednost kmeta; partija je bila remis.

Prav tako ni mogel dobiti Aljehin proti dr. Tartakowerju, ker sta imela oba dmi ter se ni bilo mogoče izgniti večnemu šahu. Tudi ta partija je končala remis.

Popoldne sta odigrala dr. Vidmar in Bogoljubov svojo prekinjeno partijo iz 14. kola. Dr. Vidmar je imel sicer kvaliteto manj, pa mu je vendar uspelo remizirati.

Stanje točk po 17. kolu: Dr. Aljehin 14, Kashdan 10½, Bogoljubov 9½, Njemcovič in dr. Vidmar 8, Flohr in Spielmann 8½, Kostić, Maroczy in Stoltz 8, dr. Astaloš 7½, Colle in dr. Tartakower 6½ ter Pirc 5½.

Jutri se bo igralo XVIII. kolo, v katerem igrajo: Spielmann — Tartakower, Stoltz — Astaloš, Kostić — Vidmar, Aljehin — Colle, Maroczy — Njemcovič, Kashdan — Pirc in Bogoljubov — Flohr.

Jutri igrajo mojstri samo dopolne, ker se ob 16 odpeljejo v Ljubljano, kjer se v četrtek vrši XIX. kolo, za katero so partije že izrečane.

V tem kolu bodo igrali: Bogoljubov — Spielmann, Flohr — Kashdan, Pirc — Maroczy, Njemcovič — Aljehin, Colle — Kostić, Vidmar — Stoltz, Astaloš — Tartakower.

V Zagrebu

je 50.000 volilcev

Zagreb, 15. sept. ž. Volivni urad mestnega načelstva je končal delo in sestavil volivne imenike. Število volivcev je precej naraslo, tako da se računa, da jih bo 17.000 več, kakor leta 1927, to se pravi okrog 50.000. Ta velika razlika izvira pač radi tega, ker je v zadnjih petih letih v Zagrebu število prebivalstva zelo naraslo, volivni imenik pa je sestavljen na podlagi starih volivnih spiskov iz leta 1927 ter novih statističnih podatkov. Leta 1927 je bilo 51 volivnih mest, sedaj pa jih bo 77. Volivni spiski bodo razobešeni do 30. septembra na sodišču in v mestnem načelstvu.

Seja ministrskega sveta

Belgrad, 15. sept. AA. Danes od 11 do 13 in pol popoldne se je vršila pod predsedstvom predsednika vlade in ministra notranjih zadev armijskega generala Petra Zivkovića seja ministrskega sveta. Na seji so reševali tekoča vprašanja.

Film v službi gospodarske propagande

Belgrad, 15. sept. AA. Na pobudo Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je bila danes konferenca o tem, kakor organizirati filmske posnetke iz gospodarskega življenja. Ti filmi naj bi služili napredku našega gospodarstva. Konferenci so prisostvovali šef centralnega prebisiroja pri predsedništvu ministrskega sveta Milan Marjanović, zastopniki gospodarskih ustanov in Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Po končani razpravi je bil izvoljen ožji odbor pod vodstvom šefa tega zavoda dr. Juraja Tomičića. Odbor ima nalogo, da sestavi pravila zadruga za gospodarske filme. Naloga nove zadruge je, da prične takoj z delom in da organizira filmsko propagando.

Za vojne dobrovoljce

Belgrad, 15. sept. AA. Glavni odbor Saveza vojnih dobrovoljcev kraljevine Jugoslavije nas je naprosil za to-le objavo:

Minister voške in mornarice je s svojim sklopom z dne 9. septembra 1931 št. 23.062 odobril prošnjo glavnega odbora in dovolil, da smejo predpostavljene starešine dovoliti oficirjem, bivšim komandantom in komandirjem dobrovoljskih edinic, kakor tudi dobrovoljcem, ki so sedaj aktivni oficirji ali podoficirji, krajše dopuste za sodelovanje na svečanostih razvija in posvetitve savezne zastave, dne 3. in 4. oktobra v Belgradu. Ravno tako je vsem tem dovoljeno, da sodelujejo v svečani povorki o priliki defileja. Zato poziva glavni odbor vse navedene, naj se v čim večjem številu udeležijo svečanosti petnajste obletnice prve dobrovoljske divizije in njenih glavnih borb v Dobružji, kakor tudi posvetitve in razvija savezne zastave, ki jo je daroval in ki ji bo kumoval naš vrhovni poveljnik Nj. Vel. kralj Aleksander I.

Udeleženci imajo 75% popust na vseh železnihiskih proгах in parnikih državne rečne plovbe. Na odhodni postaji kupijo pol vozovnega listka, ki velja za povratek proti legitimaciji in potrdilo, da se je dotičnik udeležil proslave. Te legitimacije pošlje vsakemu udeležencu na željo glavni odbor, Belgrad, Miloša Velikoga 6.

Zahvala Angležev

Ljubljana, 15. sept. AA. Nedavno tega je posetila Ljubljano in najlepše predele dravske banovine skupina angleških univerzitetnih profesorjev, učiteljev in dijakov. Skupino sta vodila prof. Edwards (Nottingham) in ravnateljica učiteljskega Edith Butcher (Lincoln). Že tedaj so bili angleški gosti polni hvale o lepota naše zemlje in o ljubeznivosti Slovencev. Po povratku v Anglijo je Miss Edith Butcher v imenu cele skupine poslala zastopnikom naših oblasti in naših planinskih društev zahvalna pisma, ki ponovno izrekajo zahvalo za ljubezniv sprejem, ki so ga bili povsod deležni.

G. ban dravske banovine dr. D. Marušič je prejel tole zahvalno pismo: Blagorodni gospod! Pravkar sem se vrnila v Anglijo. V imenu vse naše skupine se Vam in vsem ostalim, ki so nam s svojimi številnimi uslugami in olajšavami za bivanje v Vaši prekrasni deželi šli na roko, še enkrat iskreno zahvalim. Ta obisk nam ostane nepozaben in trdno verujemo, da nam bo v prihodnosti še opetovano dana prilika, da se vnovi pomudimo v Sloveniji in drugih krajih Jugoslavije. Z našo iskreno zahvalo udana Edith L. Butcher (tanjica študentskega odbora v Le Play House).

Nasprotstvo med Madridom in Katalonijo se nevarno poostruje

Konstituenta proti Kataloncem - Velika katalonska slavnost v Barceloni
Naraščanje separatizma

Barcelona, 15. sept. Odnos med republikancko večino ustavodajne skupščine v Madridu in katalonskimi poslanci so se zadnje čase zelo poslabšali. Ministrski predsednik Alcala Zamora, ki bi rad nekoliko zavril tako kulturno kot politično separatistične tendence, je namreč skupaj s svojimi tovariši konservativne republikanske smeri vložil izpreminjivni predlog k načrtu ustave v prid katalonskim aspiracijam. Zamora predlaga namreč, naj bi se glavna načela katalonskega avtonomističnega statuta, kakor ga je sprejel katalonski narod na plebscitu, sprejela v špansko ustavo samo, čimer bi bilo to vprašanje končno veljavno rešeno. Temu pa se upira centralistična večina.

Danes se zbere predsedstvo ustavodajne skupščine s šefi parlamentarnih strank, da se o tej stvari posvetujejo. Ako Zamora ne bi uspel, da prepriča večino o umestnosti svojega predloga, potem bo večina brez dvoma sklenila, da se sprejme ustava neizpremenjena, ne da bi se ustavno zakonsko načela provincialne avtonomije, kakor to zahtevajo Katalonci.

Splošno se sodi, da bo ustavodajna skupščina katalonske stališče odklonila. Za ta slučaj zahtevajo katalonski poslanci, naj vlada po sprejetju slovesno izjavi, da po sprejetju španske ustave, ki v splošnem tudi predvideva regionalno samoupravo, postavi takoj na dnevni red avtonomni statut Katalonije. Ne ve se, kakšno stališče bo na-

pram vsem tem dogodkom zavzel ministrski predsednik sam, ki se obenem tudi trudi, da bi ustavodajno skupščino odvrnil od namere, da ustavno izvede brez vsakega sporazuma s cerkveno ločitev cerkve od države v neblagohotnem zmislu. Predsednik se bo za svojo namero zavzel tem bolj, ker so on, minister za zunanje zadeve svobodomislec Lerroux in poslanec De Los Rios s papeževim nuncijem Tedeschinjem že sklenili predhodni sporazum, ki naj bi služil za podlago konkordatu s sv. Stolicjo. Zamora se tudi ne strinja z večino konstituentne v vprašanju izvolitve predsednika republike, ker Zamora meni, da bi ga moral izvoliti parlament, dočim je večina konstituenta za to, da se izvoli po plebscitu.

Veliko nasprotstvo med Madridom in Katalonijo je prišlo do jako značilnega izraza pretekli petek, ko se je v Barceloni praznoval spomin na Rafaela Casandra, ki je leta 1714 vodil vstajo Kataloncev proti kralju Filipu V., ki je uničil katalonsko avtonomijo. Te slavnosti so se letos prvič udeležile oblasti. Pod monarhijo je bila ta narodna slavnost sploh prepovedana. V Barceloni je vladalo ogromno navdušenje. Demonstrativni značaj letošnje slavnosti je bil tem večji, ker je madridska skupščina zavzela sovražno stališče proti Kataloniji. Na čelu slavnostnega sprejema je bil polkovnik Macia, predstavnik občine in samouprave. Čeli so se ogorčeni vzkliki proti Madridu in špan-

skim centralistom. Zadnje čase je zelo naraslo separatistično gibanje, ki ga vodi stranka »Estat Catalac«, ki je ob priliki narodne slavnosti, katero so separatisti bojkotirali, izjavili, da je svoboda Katalonije zajamčena samo po popolni ločitvi od Španije.

Velike dimenzije je zavzelo avtonomistično gibanje tudi v baskijskih provincih, kjer je nastop madridske vlade proti avtonomistom, zlasti pa proti časopisom, izzval vedno bolj naraščajoče separatistične tendence. Pretekli petek so tudi baskijski nacionalisti slavili spomin Casandra. Ob tej priliki je v Bilbau prišlo do spopada med demonstranti in socialisti, pred največjo kavarno Bilbaa. Z obeh strani so padli revolverski strelci, ki so več oseb ranili. Policija je vdira v dom baskijskih nacionalistov in aretirala več baskijskih voditeljev. Minister za notranje zadeve Maura pa je poslal baskijskemu guvernerju zelo stroge instrukcije. Vlada je dnevniki »Vizcaya«, ki je bil že prepovedan in potem zopet dovoljen, vnovič ustavila.

Tudi socialni položaj se je zopet poostril. Nacionalna federacija dela v Granadi je 14. septembra zopet napovedala generalni štrajk. Vse delo razen tramvajskega prometa počiva. Vlada je odposlala velika ojačenja policiji in orožništvu. Po mestu krožijo velike patrulje, s strojnimi orožji oboroženi oddelki pa stražijo magistrat in vsa javna poslopja sploh, da jih ne bi delavci napadli.

Kard'nal Ragonezi umrl

Firenze, 15. sept. Tu je umrl kardinal Frano Ragonesi. Bil je star 81 let in je bil imenovan za kardinala od papeža Benedikta XV. v konzistoriju 21. marca 1921.

Besede in dejan'a

Zeneva, 15. sept. AA. Poročajo, da je od 50 držav, ki so povabljene na svetovno razorožitveno konferenco, le 20 odgovorilo na vprašalno pošto Društva narodov glede razorožitve. Rok za odgovor poteče v torko.

Predrzen tat v cerkvi na Primskovem pri Kranju

Kranj, 15. septembra 1931.

V nedeljo 13. sept. se je splazil v cerkev na Primskovem pri Kranju predrzen tat, ki je ob belem dnevu in to v času med sv. mašo oziroma po njej okoli pol 9 dopoldne izpraznil vse cerkvene nabiralnike ter odnesel denar. Cerkev na Primskovem stoji tik ob cesti in zato ni čudno, če je zašel v njo kak potujoči potepuh. Predrznost tatvine kaže na to, da je bil tat zelo dobro poučen o razmerah, ker sicer ne bi v času, ko je bilo v bližini precej ljudi, izvršil drzno tatvino.

Cerkev je bila kot navadno vsako nedeljo po dopoldanski službi božji seveda odprta, kar je porabil to priliko, da se je prikradel vanjo, kjer je ves čas nemoteno gospodaril. Imeti je moral s seboj raznovrstno orodje, da je zanjogel odpreti nabiralnike, od katerih ima zlasti eden zelo komplicirano ključavnico. Koliko denarja je bilo ukradenega, ni bilo mogoče ugotoviti, ker denar prešleje cerkvenik takrat, ko odpira nabiralnike. Tatvino je zapazil cerkvenik še isti dan popoldne pred popoldansko službo božjo. Soditi ni bilo mogoče, da je tat porabil najbrž čas za svoje delo, ko so se ljudje s pokopališča razšli h kosilu. Cerkev na Primskovem se nahaja sredi vasi prav trdo med hišami in je res čudno, da je tat pri belem dnevu mogel tako gospodariti po cerkvi.

V zvezi z nedeljsko tatvino na Primskovem pa lahko spregovorimo o vplomu v Gradnovo trgovino sredi prejšnjega tedna. Tat je odprl večna vrata poslopja z vitrihom in je iz večje prodaj v trgovino. Ko je domači sin sredi noči slučajno vstal in prišel iz prvega nadstropja v pritličje, je takoj začel v trgovini ropotanje, ropot in sum. Takoj je zaklical: »Kdo je!« V tem trenutku pa je iz trgovine skočil v vežo in od tod ven na proslo neznanec, ki se je z neverjetno spretnostjo kretal po hiši in so mu razmere v poslopju dobro poznane. Domači sin je zato sklical vsa družino. Ko so pregledali trgovino, so ugotovili, da je tat odnesel iz prodajalne predal, misleč, da je v njem denar, v čemer se je popolnoma zmotil, ker razen nekaj drobca denarja v trgovini ni bilo. Predal pa so našli čez par dni v travi za gasilskim domom, ki ga je tat po svojem razočaranju vrnil proč.

Slišenemu slučaju je pripisoval dejstvo, da je domači sin pravočasno odpodil tatu, kateri bi se kljub temu, da ni našel denarja, lahko okoristil z raznovrstnim blagom. Gradnovo so s skrbjo in strahom pregledali vsa trgovino ter vse izhode, vrata dobro zaprli. Obdaja slučajna zaleta, da se nahaja na Primskovem po svoji okoliščini dobro organizirana tatvinska tolpa, ki čaka na primerno priliko in nadaljnje tatvine niso izključene.

Požar v Žabnici

Kranj, 15. sept.

Danes popoldne nekako ob pol 5 je začelo goriti v Žabnici gospodarsko poslopje posestnika Jergoviča in sicer so začele goriti butare v dvorani, tako, da je zgorela dvorana in precej drv. Ogenj se je hitro razširil tudi na svinjake, iz katerih pa so pravočasno rešili vsa živina. Ker so bili dvorana in svinjaki leseni, se je ogenj z neverjetno naglico razširil in ogrožal tudi sosedna poslopja. Takoj, ko se je ogenj razširil, so prihiteli gasilci iz Bilenj, katerim pa se ni posrečilo vpostaviti v obrat ročno brizgalno, nakar je bilo pozvano gasilno društvo iz Kranja, ki je vpreglo oba svoji motorni brizgalni, ki sta z močnimi curki kmalu napravili konec uničujočemu elementu ter tako ohranili ostala poslopja. V dvorani, ki je gorela in v dvoranih poleg nje, se je nahajalo kakih 30 voz drv, ki bi vse zgorele, če bi gasilci svoje naloge ne opravili tako dobro. — Škoda znaša kakih 20 do 30 tisoč dinarjev.

Zagrebiška vremenska napoved: Nestalno, oblačno in hladno. Počasni se bo zjasnilo.

K našemu gospodarskemu položaju

Ni čudno, da stopajo gospodarski in socialni vprašanja vedno bolj v ospredje zanimanja naše javnosti. Kajti gospodarska kriza je zajela večino našega naroda in vsepovsod vidimo, kako se trudijo prizadeti, da najdejo izhod iz sedanje krize.

Nesporno je, da se da v mnogem omiliti sedanja trdota gospodarske krize, če bi se tudi naša produkcija, obrt, trgovina in industrija podali na pot samopomoči in reorganizacije ter preusmerjenja produkcije. Nihakar se ne molimo, če trdimo, da bi se marsikaj dalo izboljšati z boljšo organizacijo prodaje oziroma vnovčevanja kmetijskih in drugih pridelkov. Nadalje bi reorganizacija obratovanja lahko znižala produkcijske stroške itd. Zlasti velja to za naše kmetijstvo, kjer smo doslej preveč podarjali tehnično stran. Učili smo naše kmetovalce predvsem, kako se boljše in več producirati, nismo pa jim povedali, kako bodo svoje pridelke spravili v denar. Poudarjajo preveč tehnično plat produkcije, smo zanemarili trgovsko plat. To je veliko polje dela za naše kmetijske in zadržne strokovnjake, kajti naša zadržna organizacija je v pogledu vnovčevanja kmetijskih pridelkov zelo pomanjkljiva, da ne rečemo, da je sploh nimamo.

Toda v teh časih mora tudi država obrniti vse svoje sile v to, da se pomaga najvažnejšemu sloju prebivalstva, stebru države, kmetu, na noge. Kajti sicer preti nam usodno ubužanje našega kmeta ter delavca. Boda v rudarskih revirjih je znana in vedno bolj se množe tudi vesti iz naše pokrajine o naraščanju kmetijske krize. Problemi naše gospodarske politike so se doslej zanemarljivi in le redkokdaj se je bavil z njimi. Sedaj pa je postalo neobhodno potrebno, da vsa država aktivno sodeluje pri rešitvi gospodarskih problemov, ki postajajo življenjske važnosti za bodočnost.

Izbodišče naše krize je kmetijska kriza. Ki je postala sedaj najakutnejša. Videli smo, da država pomaga vzdrževati cene pšenice s tem, da je določila minimalno ceno in sama kupuje po teh cenah. Kakor je na eni strani potrebno, da država, čeprav z velikimi žrtvami, zaščiti našo proizvodnjo pšenice, tako pa so tudi ostali kmetijski pridelki važni in bi bilo treba držati cene na kolikorotliko višini višini za našega kmeta. To je predvsem živina. Zato se vedno bolj pojavljajo glasovi da naj država določi minimalne cene živine, da bo prenehalo odiranje kmetov po poslednjih. To je povsem razumljiva zahteva, ki pa ne uspele le tedaj, če bo država imela v ta namen dovolj sredstev na razpolago. Zavedati se je namreč treba težko, ki bi nastale po zakonskem maksimiranju cen, ker pač kupci ne bodo hoteli kupovati blaga, vsaj ne po določenih cenah. Zato mora država z ostrimi ukrepi pomagati zakonu do veljave, kar pa ni povsem uspešno. Vsekakor pa so cene živine danes najbolj akutni problem v naši kmetijski krizi in bo na vsak način treba našti sredstva za zvišanje cen. Koncem koncev sedaj nima toliko koristi od zvišanja cen kmetijskih pridelkov konzument, prh pa številni posredniki. Ob tej priliki omenjamo mimogrede, kakšni nazorji vladajo pri nekaterih mere-

dajnih faktorjih glede cen. Na neki anketi, ki se je vršila v Ljubljani, je nekdo izjavil (po poročilih v listih), da je zasluga ljubljanskega mestnega tržnega nadzornika, če so padle cene živini in mesu. Dvomimo sicer, da ima ljubljansko tržno nadzorstvo tako moč, vendar se nam zdi, da je to kaj dvomljiva zasluga, kajti z nizkimi cenami je udarjen tudi kmet. Vsekakor je ta pasus značilen, ker odseva mišljenje mesnega prebivalstva glede vprašanja cen. Ni pa to stališče pravilno, kajti cene živine so padle na izredno nizko stopnjo, ki pomenja polom kmeta in kmet je veddar najboljši odjemalec mesa. Tendenca vse državne in druge gospodarske politike bi morala iti za tem, da predvsem zmanjša prekomerne dobičke nekaterih posredovalnih panog med kmetom in konzumentom. Izvajanje teh načel bi prišlo v dobro tako kmetom kakor konzumentom. To je gospodarsko in socialno najbolj upravičeno stališče.

Končno moramo spregovoriti še o dolžanju cen. Danes n. pr. v Ljubljani tržno nadzorstvo ne sme določati cen (maksimalnih za prodajo) v smislu nedavne odredbe vlade. Pač pa ima možnost in dolžnost, da ovadi sodišču one, za katere misli, da predrago prodajajo. Tako postaja najmerodajnejši faktor sodišče, kar je sicer po zakonu o pobiranjju draginje pravilno, mislimo pa, da bi morala praksa delati nekoliko drugače ali pa naj se tozadevno izpremeni zakon o pobiranjju draginje.

Sodišče sodi po pozitivnih zakonih, dočim morajo upravna oblastva skrbeti predvsem za blaginjo ljudstva. Zato je razumljivo, če so intencije upravnih oblastev različne od končnega mnenja sodišča. Poleg vsega pa je treba upoštevati še važen moment, ki je bil premalo poudarjen, da je poslovanje upravnih oblastev v največjem stiku z gospodarskim življenjem, dočim morejo sodišča izreči svoje pravdoreke na podlagi dejstev, ki so že za nami ali pa so se med temi gospodarske razmere v mnogem izpremenile. Pač pa lahko upravna oblast hitreje zasleduje gospodarsko življenje in odreja svoje ukrepe po danem položaju. Zato so upravne oblasti po našem mnenju bolj poklicane, da odreja cene in s tem splošneje na važnejše svoje naloge, da skrbijo za dobrobit ljudstva. Zato se nam naredba ni zdela razumljiva, zlasti še, ker je kakor čujemo, izšla iz ministrstva za socialno politiko, ki ima naloge, da ščiti konzumente. Razumljiveša bi nam bila naredba, če bi izšla iz ministrstva za trgovino in industrijo, ki je po določeno, da ščiti interese trgovine in drugih v svoj resor spadajajočih panog. Ta stvar naj se torej pravi v socialnem pravcu, ki ga kategorično zahtevajo razmere.

Danes je gospodarski moment v državni politiki važnejši od vseh drugih. Najbolj važna pa je zaščita kmeta, vnovčenje njegovih produktov in zaščita konzumenta, ki se po ogromni večini rekurira iz gospodarske šibkih stanov. Vsi ostanki gospodarskega liberalizma morajo iziniti tako iz zakonodaje in odredbodaže kakor iz naše prakse.

Gandi v Londonu

Govori kot voditelj velikega naroda

London, 15. sept. Tg. Najvažnejši dogodek današnje seje indijskega ustavnega odbora, ki se je sestel pod predsedstvom lorda Shankeya, je bil Gandijev govor. Gandi je danes prvič nosil hlače. Govoril je sedeč. Izjavil je, da je prišel v London, ne da bi iskal sporne točke, temveč da sodeluje pri združenju obeh dežel. Tudi noče svojim prijateljem, ki se ne strinjajo z njegovimi nazori, delati težkosti. Uspeh te konference je odvisen od dobre volje na vse strani. Gandi hoče svoj mandat vrniti, če bi mu le eden odgovornih udeležencev namignil, da je njegovo sodelovanje na konferenci brez pomena. Njegovo delovanje je vezano v meje mandata njegove stranke. Kongresna stranka, ki je najstarejša indijska stranka, je nacionalna v najširšem pomenu besede, ne služi interesom kakšnega posebnega razreda, temveč interesom vseh razredov in vse Indije. Obsega vse vere, vse sekste in vse narodnosti tega velikega naroda. Zastopnica je sedaj milijonov stradalajočih in več kot 700.000 majhnih mest in vseh. Na kongresu v Karahiju se je sklenilo, kar je potrebno, da se to doseže. Stranka

zahteva jasno in neodvisno politiko, kontrolo nad vojsko in policijo ter lastno finančno in davčno oblast. Med tema dvema popolnoma neodvisnima in samostojnima strankama mora priti do sporazuma, toda ne na ta način, da bi vladajoči narod smel diktirati podložnemu dogovor.

Gandi sam se ne smatra za angleškega podanika. Prej bi se ga lahko imenovalo rebela kot pa podanika angleškega imperija. Niti trenutek ne dvomi o moči Anglije, da lahko s silo podjarni Indijo, toda Anglija bo samo tedaj našla pot nazaj k blagostanju in gospodarskemu miru, če napravi Indijo za enakega partnerja. Svobodna Indija bo pripravljena, udeleževati se skrbi Anglije in ji prostovoljno slati ob strani v njenem boju. Svobodna Indija, katere prebivalstvo šteje petino vsega prebivalstva na svetu, nikdar ne bo dala svoje roke za to, da bi se tlačil drug narod, ker priznava enake pravice za vsak narod. Lahko pa je Angliji dragocen zaveznik in prava pomoč za ureditev državnega protačuna.

vin ali po običaju, ki velja v največ krajih, v otrobi.

6. Trgovskim milnom naj bo dovoljeno, da mešajo pšenico za trgovce in zamenjave proti plačilu mlevnine.

7. Izdelovanje moke na kamne nikakor ne more dati 80% čistote, za človeško prehrano uporabne moke. Zato ni pravilno, da stavlajo ponekati uradni organi izven obratov trije, lučilnice, valjčne stroje, elevatorje in tako zvane cilindre, ker te naprave same za sebe še ne omogočujejo izdelovanje tipizirane moke. Za izdelovanje zdroba polom mnogokratnega drobljenja pšenice in prečiščevanje zdroba na posebnih čistilnih strojih.

Za brezposelne v Italiji

Rim, 15. sept. Ministrski svet se je 14. t. m. na seji zopet bavil s programom javnih del. e katerimi naj se zaposlijo brezposelni. Vlada je v to svrhu določila 2 milijardi lir. Med drugim se bodo nadaljevala svojčas prekinjena dela industrijskega pristanišča Marghera, ki postane trgovsko pristanišče Benetk. Velika skrb, ki jo vlada poveča temu vprašanju, dokazuje ostrino gospodarske krize tudi v Italiji.

Doret ni mrtev

Pariz, 15. sept. AA. Po zadnjih vesteh se je ponesrečilo letalo »Trait d'Union« blizu Uica, zaradi eksplozije motorja. Pri tem sta se ubila letalca Le Brix in Mesmin, dočim je letalec Doret le lahko ranjen.

Francosko letalsko ministrstvo je poslalo na kraj katastrofe posebno tehnično komisijo, ki bo preiskala vzroke nesreče in poškodovalemu letalcu Doretu potrebno pomoč.

Vihar v Alžiru

Pariz, 15. sept. AA. Havas poroča iz Alžira, da je tam danes dopoldne vladalo strahovito neurje, ki je zahtevalo mnogo človeških žrtev. Nevhita z viharjem je trajala polne tri ure. V Sumi so počile zaradi silnega pritiska vodovodne cevi, pri čemer je našlo smrt osem ljudi. Škoda je velika. Pokvarjene so tudi železniške proge in ceste.

„Nautilus“ se je vrnil

Pariz, 15. sept. AA. Poročajo iz Osla, da je podmornica »Nautilus« danes prispela v luko Harstad.

Preko Atlantika

Newyork, 15. sept. AA. Nemški letalec Rody, Johansen in Viega, ki so včeraj startali v Lisboni, so preleteli Atlantski ocean.

Belgrad, 15. sept. AA. Davi se je pred drž. sodiščem za zaščito države začela razprava proti 18 komunistom, ki jim načelno izrova Beljanski. Obtoženi so zaradi komunistične propagande. Razprava se bo nadaljevala jutri.

Dunajski vremenska napoved. Menjajo in polagoma vedno bolj oblačno. Temperatura pa se ne bo mnogo zvišala.

Zborovanje naših mlinarjev

V ponedeljek 14. t. m. je imela Zveza mlinov v Sloveniji v Ljubljani svoj letošnji občni zbor, katerega so se člani skoraj polnoštevilno udeležili. Občni zbor je vodil predsednik g. Škerjanec, ki je po pozdravu zaslojnikov banke uprave in Zbornice za TOI prešel na dnevni red. Tajiško poročilo je podal g. Zdenko Knez. V svojem poročilu je razpravljal o vseh vprašanjih, aktualnih za mlinarsko produkcijo. Posebno je v temi vprašanju omenjal vprašanje mlinarske tarife. Zveza se je s tem vprašanjem ponovno pečala in na sestanku interesentov, ki ga je na željo železniške uprave sklical Zbornica za TOI, obširno utemeljila in dokazala, da je mlinarska tarifa potrebna in da je ne samo upravičena, ampak da je še nezadostna, ker nudi samo polovico tega, kar nam po pravici pripada. V nadaljnjih izjavanjih je razpravljal o skupnem davku na poslovni promet in končno še o žitnem režimu, o katerem mlinarji, ki so po njem najbolj prizadeti, pred uveljavljanjem niso imeli prihite, privedati svojega mnenja. Prvi žitni zakon, uveljavljen poletkom meseca julija tega leta, nam je dovoljeval za mletev le 25% vojvodinske pšenice, vsled česar smo naprosili Zbornico, da intervencira pri merodajnih faktorjih, da namo prav tako mleti 40% vojvodinske pšenice, kakor vojvodinski mlini. Dne 18. julija t. l. se je vršila v tej zadevi konferenca pri Zbornici. Vred dobre kakovosti sremne pšenice pa mlini po večini niti na dovoljenih 25% vojvodinske pšenice niso reflektirali in privilegirana družba je bila prisiljena izposlovati si razširjenje monopola na vso državo, omejitve mletev vojvodinske pšenice razveljaviti in zvišati doplačilo za Priv. društvo za izvoz, da dobi kritje za doplačilo pri izvozu. Formalno smo sedaj z vojvodinskimi mlini izenačeni, vendar je verjetno, da si bodo le-ti znali pomagati, kakor poprej, ko so lahko prodajali 70—100% banaško moko, daviravno so imeli pravico le za 40% in mli bodo tudi boljše porabo za krušno moko in za otrobe, katere prodajajo naši mlinski običajno brez vsake potrebe veliko pod ceno. Zelo neprijetna je za mnoge naše mline delitev v trgovske mline in v mline na ujem ali merico, ki smejo mleti samo na kamne. Nekaterim mešanim mlinom je s tem ogrožena eksistenca.

Glede novega žitnega režima je bilo sklenjeno:

1. Rok za plačilo razlike naj se podaljša.
2. Trgovskim mlinom naj se dovoli vzeti za lastno potrebo ustrezajočo količino moke iz lastnega mlina.
3. Mlini za merico naj bodo upravičeni pobirati merico ne samo v pšenici, nego tudi v gotovini, ker to po nekaterih krajih ustreza ukoreninjenim običajem.
4. Pospeši naj se nabava plom za vroče, v katerih se sme moka prodajati, ker mlinarji sicer ne morejo odpremiti iz mlinov že izgotovljenih izdelkov.
5. Zamenjava naj se smatra za trgovski posel, kakršnega so upravičeni izvrševati tudi trgovski mlini na ta način, da dajejo moko za pripeljano pšenico oroti povračilo stroškov za mletje v zve-

Zborovanje viničarjev

Občni zbor „Strokovne zveze viničarjev“

Ljutomer, 14. septembra.

V nedeljo 13. septembra se je vršil v katoliškem domu v Ljutomeru 11. redni občni zbor stanovske organizacije viničarjev. Vključ najtežjemu gmoletnemu položaju in naličju, so prispele delegacije, so bile strokovne skupine viničarjev iz Haloz, Slovenskih gor, mariborske okolice, iz ljubomerško-oromoških in gornjeradgonskih gor, in številno tudi iz krajev okraja Maribor desni breg. Jugoslovansko strokovno zvezo v Ljubljani je zastopal načelnik tov. Srečko Zumer. Občnemu zboru je predsedoval načelnik »Strokovne zveze viničarjev« tov. Husjak Ivan.

Po odobritvi zapisnika je za načelstvo občinor poročal tajnik tov. Peter Rozman. Iz tajnikovega referata je posneti sledeče: Pisarna načelstva »Strokovne zveze viničarjev« je izborna delovala. Korespondenca došlih in odposlanih dopisov znaša skupaj številu 1708 dopisov. Viničarskih komisij, intervencij in posredovalnih vlog v spornih zadevah med posameznimi viničarji člani organizacije in njihovimi gospodarji se je uspešno izvršilo 95. Pisarna in poslovanje v organizaciji se je v tem letu najbolje izpolnilo z raznimi tehničnimi pripomočki, tako da je danes tako veliko organizacij mogoče upravljati hitro, enostavno in točno. Največjo pažnjo je načelstvo polagalo na vzgojo in izobrazbo dobrih voditeljev skupin. Strokovna zveza viničarjev šteje danes 25 enot in 1894 članov. Od oblasti dovoljenih zborovanj je bilo 54. Delavska zbornica v Ljubljani je podarila zvezi skioptični aparat in se je vršilo več poučnih predavanj pri nekaterih skupinah. Da se organizacija ni do danes razvila prav tja do zadnje viničarske koč, je največ vzrok silna nezavednost takih neorganiziranih viničarjev in pa neprestano delovanje nasprotnikov naše stanovske organizacije, ki svojim viničarjem grozijo in pretijo z vsem močnim, če bi se organizirali. Premalo sloge, odločnosti in samozvesti je čutili pri velikem številu viničarjev. V viničarskem vprašanju je danes naj-

bolj pereč problem o stalnosti viničarjev in o nezmanjšanju denarne plače.

Blagajnik tov. Košič Janez je poročal o gospodarske mstanju zveze in je ugotovil sledeče: Skupnih dohodkov organizacije po članarini, pristopnini in raznih prejemkov je bilo od 1. junija 1930 do 1. junija 1931 47.281.06 Din. Podporni sklad je imel od tega prispevkov 16.045 Din, starostni sklad pa 4380 Din. Za strokovni časopis se je izdalo 9328 Din. Skupni stroški 17.952.42 Din.

Po blagajniškem poročilu je poročal načelnik tov. Husjak Ivan, ki je v kratkih in jedrnatih besedah povdarjal, da pokret »Strokovne zveze viničarjev« ni tukaj samo radi materijelnih dobrin, ampak tudi idejni, krščanski. Nikdar ne bi mogli mi v svoji skupnosti doprinesiti tolikih zrtv in dela, ako ne bi zajemali po večnostnih resnicah krščanstva, podčrtanih in povdarjenih posebej za nas delavske sloje po delavski okrožnici papeža Leona XIII.

Za nadzorstvo je poročal tov. Tomažič Franc, da je poslovanje načelstva bilo vedno v najlepšem redu in naj občni zbor v priznanje za nesebično delo načelstva ponovno izvoli dosedanje odbornike.

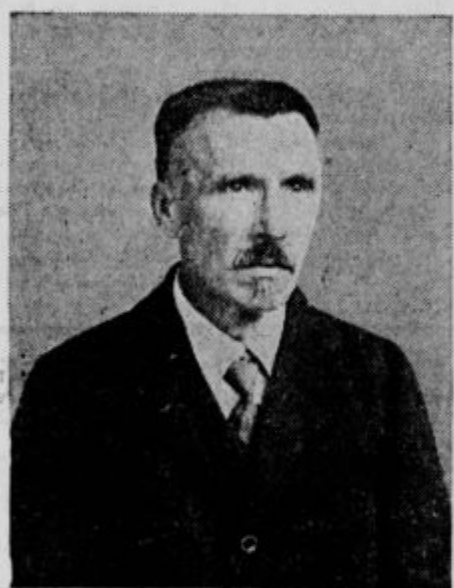
Globoko zasnovano je govoril potem načelnik JSZ tov. Srečko Zumer, da je naša ideja prav za prav tista moč, ki nas druži, tista sila, ki goni naše odbornike k sejam in člani k izvrševanju organizacijskih dolžnosti. Ne delamo zato in se ne organiziramo zgolj zato, da pomoremo vsak sebi najprej, ampak, da pomoremo svojemu bližnjemu iz ljubezni, ki jo je Bog zapovedal, da pomoremo vsemu človeštvu.

Na koncu je član načelstva tov. Mir Andrej še poročal o velikem pomenu »Viničarske kreditne zadrege«. Lastno združništvo zraven strokovne organizacije je nujno potrebno. Vsak viničar bi moral biti tudi član svoje kreditne zadrege. S tem je bilo zborovanje končano. Pokazalo se je, da vlada med nami največja edinstvo in zavest, da moramo in hočemo vztrajati na tem, kar smo in kar imamo po svoji stanovski organizaciji.

Za zlati jubilej vržen na cesto

Tržič, 15. sept.

Jakob Koprivnik, tov. delavec v Tržiču je delal v čevljarški tovarni Mally & Demberger v

Tržiču celih 53 let! Ker je tovarna nedavno ustavila obrat, je zvesti delavec Jakob Koprivnik v svojem 72. letu ostal na cesti brez dela in sredstev.

Starostnega zavarovanja pa še ni... Ta strašni slučaj kliče na ves glas po starostnem zavarovanju delavcev. Ni si mogoče misliti krutejšega in težjega slučaja, kakor pa je zašel

vanj brez svoje krivde 72-letni Jakob Koprivnik. Mesto zlatega jubileja in počastitve, nagrad in starostne preskrbe, ga čaka za zvesto delo 53 let — beda in siromaštvo.

Dajte delavstvu starostno zavarovanje!

V Goričanah 81 delavcev brez kruha

Goričane, 14. septembra.

V soboto dne 12. septembra je papirnica v Goričanah odpovedala delo 81 delavcem. To je za ljudi strašen udarec! Kam naj gredo sedaj na zimo? Kruha pa je treba njim in otrokom! Tak način reševanja gospodarskih problemov najstrožje obsojamo!

Strašne posledice brezposelnosti

Kočevje, 15. sept.

Franc Ban, rodom iz Brežic, je bil od mladih nog zaposlen v rudnikih. Sprva v Nemčiji, pozneje v Gradcu, nato v Velenju in zadnjih 14 let je bil pri Trboveljski. Bil je trezen, priden in ves zaslužki je oddajal družini. Pred kratkim je bil iz rudnika v Kočevju odpuščen brez pokojnine in odpravnine. Isto se je zgodilo njegovemu tovarišu, ki pa je bil radi odpustitve tako zmešan, da se je v Kočevju obesil. Tragična smrt prijatelja, takšna odpustitev, brez zaslužka, prihodnost je uplavalna na 51-letnega rudarja tako, da je hodil okrog in tuhtal, v petek pa so ga našli obešenega v gozdu v Rakitnici pri Dolenji vasi. Zapušča ženo in dva sinova. Ko bi vsaj malo odpravnine ali pokojnine dobil delavec, če ne more biti zaposlen tam, kjer je pustil poslednje moči. — Katastrofa za katastrofo!

Poročila o zadnjih naličjih

Silno neurje s strelo

Povodenj — Strela ubila gospodarja — Požar

Šoštanj, 13. sept.

V vrsti letošnjih vremenskih katastrof, ki so zadele Šoštanj in ostalo Saleško dolino, je sobotna gotovo najobčutnejša. Po celodnevem deževju je Pako proti večeru prestopila bregove in poplavlila ulice in ceste. Voda je udrla ponekod tudi v poslopja in napravila precejšnjo škodo. Trgovcu Senici in Mravljak-Rajsterju se je pokvarilo več vreč moke in drugega. Škoda prehaja visoko v tisoče. V poznih večernih urah je voda tako narasla, da je grozilo najhujše. Požarna brambra je alarmirala svoje moštvo in tudi tovarna je s sireno klicala svoje delavce. Voda je tudi v tovarni napravila precej škodo in le po trdnostnem in napornem delu gasilcev in delavcev se je zahvaliti, da bo obrat po par dneh, ko bo končano čiščenje, lahko zopet prešel v normalen tek. Pako je okrog 10. odnesla tudi most pri Ogririji, ki pa je vsled slabega stanja zadnji čas odtegnjen prometu.

Zelo je divjala v času neurja tudi strela. Udarila je v skedenj posestnika Britovška v Skornem. Ognjeni zublji pa so obljeli tudi stanovanjsko poslopje in oboje uničili do tal. Britovšek je tako čez uoc prišel ob celo domaćino. Škoda je ogromna.

V soboto je strela zahtevala še človeško žrtve. Posestnik v Topolšči Silvester Goltnik je šel proti večeru v hudem naliču pred hlev kopat jarek za odtok vode. V tem hipu je udarila strela — naravnost vanj. Nesrečni gospodar je bil na mestu mrtve.

Kako je divjala Savinja

Ljubno, 14. sept.

Dne 12. t. m. sta reka Savinja in potok Ljubnica narasli vsled obilega dežja te povzročili mnogo škodo.

Spodnji trg je bil popolnoma v vodi. Posestniki v spodnjem trgu so bili v veliki nevarnosti, da jim voda odnese vse. Zvečer so vso živino spravili na varno. Pri posestniku Lipoldu je Ljubnica odnesla vso drvarnico napolnjeno z drvmi. Če bi voda ne bila unadila, bi šlo tudi gospodarsko poslopje. Posestniku Slatinskiu je voda odnesla polovico hiše, drugim pa mnogo ob potoku se nahajajočih njiv in travnikov. Tako velike vode ne pomajajo najstarejši tržani.

Občinsko cesto ob Ljubnici je voda na več krajih popolnoma odnesla in na več krajih teče sedaj voda tam, kjer je bila poprej cesta.

Dan katoliške akcije na Vrhniki

Vrhnika, 14. septembra.

Ze številni drugi kraji so imeli dneve katoliških akcij. Tak dan je imela v nedeljo tudi naša Vrhnika. Po 9. maši se je vršil v Rokodelskem domu sestanek mož in fantov. Na tem sestanku so predavali gospodje: stolni vikar Lojze Košmerlj, dr. Fabijan Janez in Gabrovšek. Prvi predavatelj nam je razložil predvsem, kaj je katoliška akcija, kdo jo je započel in kakšen namen ima. Drugi predavatelj nam je predložil silno potrebo, da si v teh težkih dneh, ko hlatamo le za nekimi materijelnimi dobički in le zunanjo izobrazbo, priporimo Boga v naša srca in postanemo pravi prosvetni apostoli v znamenju križa, kajti brez takih apostolov ne more živeti država, če hoče da je krepka in močna. Tretji predavatelj g. Gabrovšek pa je obširno govoril o današnji gospodarski krizi in nam pokazal kakaj jo čutimo: ker se ne znamo kot katoličani premagovati in se odpovedati marsičemu, kar ni potrebno. Vsa ta zanimiva predavanja je hvaležno poslušala polna dvorana vrhnških in okoliških mož in fantov.

Isto nedeljo zvečer se je vršil občni zbor prosvetnega društva na Vrhniki, kateremu je prisostvovalo okrog 60 članov in članic. Društvo je zelo agilno in ima fantovski, deklški, pevski, dramski in knjižničarski odsek. Za predsednika glavnega odbora je bil za bodočo sezono izvoljen naš stari preizkušeni delavec že v bivših orlovskih vrstah Ignac Hren z Verda.

Hudo udar'ena družina

Trebnje, 13. sept. 1931.

Širom znano mežnarjevo rodbino je zopet zadela huda nesreča. Nenadoma je umrl na možganski kapi Ignacij Sila, ki je bil v službi kot davkar v Radovljici. Že dopoldne mu je med službo postajalo slabo, tako da je odšel na stanovanje in potem v gostilno, kjer je imel hrano. Okoli poldneva je omahnil in kmalu nato miziljen s sv. bolniškim oljem izdihnil. Zdravnik ni mogel drugega ko ugotoviti smrt. Prepeljal so ga z gasilskim avtom v Trebnje, da bo počival pri svojih starih in bratu.

V tej rodbini se je križ res kar udomačil. Oče je bil 20 let slep in je kljub temu dobro mežnaril, dokler se ni na glavi močno potolkel, potem ga je zadela kap, 5 let je moral ležati in pitati so ga morali, dokler ga ni smrt rešila leta 1924. Sin Matevž je takoj po začetku vojne prišel v rusko ujetništvo in prebil tam 6 let. Ko je domov prišel, je kar se da pridno delal, dokler tudi njega ni uničila kap v letu 1927. Potem je prišla na vrsto mati, ki je morala celih 6 let prebiti na postelji ozir. položnem stolu. Lani je rešila smrt 84 letno ženočo trpljenja, hčeri pa trudapolnega a vzorno potrpežljivega čuvanja.

Ostali so samo še ravnokar umrli Nace in dve sestr. postavili so si lično hišico, da bi v pokouju uživali večji mir in idealno medsebojno ljubezen, ki jo je med njimi toliko ko malokje. Božja pre-

Če želite, da ostane Vaše perilo trajno in lepo, rabite samo

LUX

vidnost je pa tudi tu drugače ukrenila, pretrgala je Nacetu ni življenja ter ga pridružila ljubim svojem v večnosti. Z edinima zdaj tako zapuščenima sestrama vse občutuje, ker sta izgubili brata, ki jima je bil na zemlji vse in ki ju je pa tudi ljubil, da je težko najti primere. Rajni Nace je po sedmi gimnaziji hudo zbolel, šel potlej k davkariji, služboval je v Trebnjem, Novem mestu, Krškem, pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, potlej v Murski Soboti, zopet v Novem mestu in zdaj nazadnje v Radovljici. Povsod so ga radi imeli uradni tovariši kakor tudi ljudstvo, ker je rad pomagal, kjer je le mogel. Bog ga je sicer nenadoma poklical, a upamo da v prijateljskem razmerju. Zato naj njegova duša v božjem miru in božji ljubezni vsa srečna počiva pri tako ljubljanih svojcih. Sestrama pa naše sožalje in božja tolažba ter podpora! Saj se njuno delovanje giblje le po cerkvi (starejša mežnari, mlajša pa organistuje), bosta tem lažje neopaženo potrkali na vse oživljajoči tabernakelj.

Proti odiranju kmeta!

Uvede naj se način, ki naj kmeta zavaruje pred izkoriščanjem

Ljubljana, 15. sept.

Na drugem mestu poročamo, da je tržno nadzorstvo zahtevalo od ljubljanskih mesarjev, naj znižajo cene mesa. Ta odločni korak tržnega nadzorstva smatramo tudi za naš uspeh. Smo pa že naprej odločno proti temu, da bi mesarji na podlagi nižjih ljubljanskih cen ponovno pritiskali cene klavni živini. Kmet je danes velik revež in naša dolžnost je, da ga vzamemo v zaščito. Saj je to interes našega celokupnega gospodarstva, ohraniti kmeta. Zato smo v načelu proti enostavnemu maksimiranju cen mesa, temveč zahtevamo, da se cene mesa določajo v relativnem razmerju z nakupno ceno živini. To se pravi, kar smo že enkrat poudarjali, da sme mesar le pribiti gotov odstotek za ceno, kakor je živino sam plačal. To bi povsem izključilo možnost, da bi mesarji, ko ne bodo mogli več pretrpano navijati cen v škodo konzumentov, pritiskali še bolj na kmeta kakor dosedaj. Odstotek zaslužka naj se maksimira. To določa tudi zakon o pobijanju dražinje.

Tukaj navajamo takozvani celiski ključ, ki je bil v veljavi v vsej bivši mariborski oblasti in ki kolikor toliko določa pravično razmerje med nakupno živino in ceno mesa na trgu ter priznava tudi mesarju pravičen dobiček.

Odstotek, ki ga navajamo, pomenja, da sme mesar, ko prodaja meso, pribiti le toliko mesu, kolikor je sam dal za živino. Prodajna cena mesa je torej kupna cena živi teži in zraven še odstotek, ki ga navaja celiski ključ.

Za prvovrstne pitane vole in telice 90%, za drugovrstne pitane vole in telice 100%, za mršave vole in telice 110%, za debele krave 110%, za srednje krave 120%, za mršave krave 135%, za debele bike 95%, za srednje bike 100%, za teleta prve vrste 45 do 50%, za teleta druge vrste

55 do 60%, za zaklana teleta, ki se uvažajo, 25 do 30%.

Zal ni nobenega ključa, ki bi vseboval odstotek za avinsko meso, ki je z ozirom na sedanjo ceno pršutarjev mnogo, mnogo predrago.

Toda tudi pri gornjem ključu hočemo biti pravični in priznamo, da je cena kože znatno padla in da je v Ljubljani režijska nekoliko dražja kakor pa je bila v mariborski oblasti. Za kožo naj mesarji pribijejo še 1 Din na kg mesa, za rezijsko pa še 0.50 Din pri kg.

En primer! Mesar, o katerem smo poročali, da je kupil vola po 5 Din 25 par, bi smel po tem ključu vstevši 100% pribitka in 1.50 Din zaradi cenejših kož in dražje rezijske prodajati meso po 12 Din. Prodaja ga pa po 16 Din. Povprečna cena prvovrstnih volov, ki pridejo na ljubljanski trg pa je 6 do 6 in pol Din. Mesarji bi smeli torej najboljšje meso prodajati po 13 do 14 Din kg. V izjemnih slučajih, če bi mesar kupil vola po 7 dinarjev ali še dražje, pa naj se izkaže s potrdili in tržno nadzorstvo mu bo moralo dovoliti prodajati tako meso dražje.

S tem hočemo, da bodi zavarovan pred izkoriščanjem tudi kmet. Cene klavni živini so že tako padle, da to pomeni katastrofo vsega slovenskega narodnega gospodarstva. Po tem ključu, ki ga gori objavljamo, bi se cene goveji živini lahko dvignile, ne da bi bil pri tem prizadet konzument. Ta način je v danih razmerah edini, ki omogoča štiti kmeta in konzumenta. Seveda je stvar tržnih oblasti, da točno izvajajo kontrolo re le nad cenami mesa, ampak tudi nad cenami živine.

Kar tiče Ljubljano, sodimo, da ima ljubljanska občina v svojih tozadevnih zavodih na razpolago dovolj zanesljiv aparat za ugotovitev, po čem je mesar živino kupil. S tem je dana možnost kontrole, če so cene mesa v mejah zakona.

Prijet radi suma umora pred 10 leti

Litija, 15. septembra.

Leta 1921 je bil blizu Gorice v roparskem namenu umorjen neki prekupevalec iz Podgore, njegov oče, ki ga je spremljal na potu, pa je bil težko ranjen. Dva roparja, ki sta s puškami izvršila ta zločin, sta nato odvzela mrtvemu prekupevalcu nekaj tisoč lir v gotovini, nakar sta pobegnili. Ves umor je bil do danes nepojasnen.

Te dni pa je neki orožnik ovdal orožniški postaji na Vačah, da je najbrž morilec neki P. F., ki prebiva že nad 8 let v prijazni vasi Leše nad Savo, kjer se preživlja s tesaštvom po tamošnjih gozdovih. Imenovani se je v tem času tudi oženil in ima 2 otročička. Orožniki iz Vač so P. včeraj dopoldne na domu aretirali ter pripeljali na litijsko sodišče, kjer so osumljenca že zaslišali. P., ki je okoli 30 let star, vztrajno zanika vsako krivdo. Zaradi nadaljnje preiskave je bil P. danes prepeljan v sodne zapore ljubljanskega deželnega sodišča. Orožniki poleg njega zasledujejo še drugega osumljenca, nekega B. Če sta res kriva, bo morda skrivnostno umoru kmalu pojasnjena. Če sta pa nedolžna, ju bodo morali kmalu izpustiti, medtem ko bo pravi morilec ostal nezasledovan.

FOTOAPARATE

svetlovnih trvdk Zeiss-Ikon Rodenstock Voigtlander

Welta, Certo itd. ima vedno v zalogi Jugoslovanska knjižarna v Ljubljani. — Zahtevajte cenik! —

Kako se ubogi kmet brani pred divjimi prašiči

Mozelj, 12. sept.

Kuhlarji so mala vasica, od Mozlja oddaljena dobri dve uri hoda. Nekaj hišic z gospodarskimi poslopji so postavili visoko v hribih sredi gozdov. Ni nenavadno njegovo obdelovanje zemlje, in nenavadno njegovo življenje, nekaj pa ima le nenavadnega, to je, boj z divjimi prašiči.

Jesen je tu. Kmetje bodo začeli spravljati letino, ta kmet jo pa mora preje očuvati pred nadlogo, šele potem jo bo mogel spraviti.

Ze več ko šest tednov straži jo ponoči na njivah. Družinski člani se vrste in tako že lepo število noči niso imeli pravega spanja.

Sredi polja imajo obešen velik zvonec na katerega tolečje, zraven še ropotajo, razbijajo na najbolj čudne načine in kriče, da jih je v tili noči slišati daleč na okrog.

Vse samo zato, da se živali prestrašijo in zbeže, če so kje v bližini in čakajo, če bo mogoče to noč mir, da bodo imele dobro pašo. To se godi noč za nočjo, kajti le ena noč bi zadostovala, da so njive upuščene. Pač res: ubogi kmet!

Naveličali so se takih noči. Koruzo in krompir pospravljajo, kar jim pa nikakor ni v korist. Bolje pa nekaj ko nič. Gotovo je ta vas v naši okolici najbolj prizadeta od teh živali. Kako ne, saj je krog in krog obdana z gozdovi, ki so dobra skrivališča divjih prašičev.

Ko pride čas, naj na to lovci ne pozabijo.

Kaj pravite?

Belgrajska biblioteka »Propaganda« je poslala vsem občinam naših mest (najbrž tudi v drugih banovatih) »Spomenice«, izdane v spomin žrtov, ki so padle lanske leto v Bazarici.

Oprema knjige je dovolj neokusna. Knjiga obsega 16 (!) strani in na vsaki drugi strani je ena celotna stranica — pesni, očemoma nacijske vsebine. Na zadnji strani je tudi 8 vrstic iz Gregorčičeve »Domovina«. Knjiga je opremljena s fotografijami žrtov, zraven pa opomba, kje so rojeni (Gortan, Bidovec, Marušić, Miloš in Valentić). Gortan stoji na Pulji (?), ostali pa v Trstu (!). V oklepaju je pojasnjeno, da je ital. naziv za Pulj Pala. Če se omenim ugod na prvi strani, sem opisal vso knjigo izčrpano.

Cena za to pa je 50 Din!

V priloženem dopisu je omenjeno, da je čisti dobiček namenjen za dobrodelne namene. Poglavje o narodnih namenih je zelo široko in obsežno. Ali je n. pr. potreba za dobrodelne namene kupiti omenjeno brošuro (ki procesa v Trstu in Pulji sploh ne omenja)? Ali nimamo v Ljubljani ali Zagrebu več neposredne prilike, da se izkazujemo? Koliko je tu beguncev, ki so pribežali brez vseh sredstev k nam? Koliko pripade njim od čiste dobička? »Kaj »Propaganda« pravi za pravo predstavljajo? — In sploh: Kdo daje za tako manj vredna, a tako draga dela, priporočila (!) občinam? Kaj to ni edini slučaj! — Tržaški Slovenec.

Litija

Voljeni imeniki. Vseh volivcev je sedaj vpisanih 1034. Visoko število volivcev je pripisati dejstvu, da so vpisani v imenik vsi uradniki in državni uslužbenci, v glavnem pa železniški delavci, ki imajo svoj službeni sedež v litijski občini, čeprav stanuje mnogo njih izven teritorija občine Litija.

Vsed zadnjih tednov je tudi Sava zelo narasla ter ponekod preplavila litijski polje. Povo denj je napravila sicer nekaj škode kmetovalcem, kar pa ni v primeri s škodami po prejšnjih povodnjah.

12.000 Din je po sklepu litijskega občinskega odbora in na predlog župana Lebingerja občina razdelila med po toči oškodovane kmetovalce Jabiljske doline. S to podporo so naši revni kmetje prejeli nekaj denarja, da zamorejo s tem kriti najnujnejše potrebe. Sedaj pričakujejo izdatnejšo pomoč od strani kr. banske uprave, ki je obljubila podporo v obliki žita, da dobe kmetje vsaj nekaj za seme nazaj.

Zagorje

V nedeljo je igral tukajšnji nogometni sporilni klub »Zagorje« prvenstveno tekmo z nog. sportnim klubom »Amater« iz Trbovelj. Rezultat (1:1) 2:4 v korist SK »Amater«. Tekma je bila vseskozi zelo napeta in živahna.

V soboto je umrla v splošni bolnišnici v Ljubljani ga. Marija Sejovic iz Toplice, žena rudarja. Pokopna zapušta tri nedoročene otroke, ki bodo bradko izkusili izgubo drage matere. Umrla večni mir, prizadetim sožalje.

Nadvoz, ki ga gradi tvrdka »Obnova« v Toplicah, hitro raste in bo še pred zimo, če ne bo kakih zaprek, izročen prometu. Zalostno je pa dejstvo, da naše brezposelne delavce, da so pri teh delih zaposleni le tujci s par izjemami. Med tem, ko so jih nekateri prej tolažili češ, da bodo dobili delo pri gradnji mostu.

III. ZVEZEK

Dr. Opekove

Knjižice postave

je v tisku in izide
zadnje dni septembra

Obseg in cena kakor
I. in II. zvezek

Naroča se lahko naprej v

Prodajalni H. Ničmanovi
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 4

Miha Maleš:

Umetniško življenje iz Prage

Praga, v septembru 1931.

Tudi umetniško življenje je pri Čehih zelo živo in na visoki kulturni stopnji. Letos so imeli že kar dva reprezentativni razstavi francoske moderne umetnosti; eno je priredil »Manes« drugo »Umělecká Beseda«. V vsaki razstavi je kupila Moderna galerija, ki je še vedno v zaslišanju prostorih v Stromovki po več pomembnih del, predstavnikov moderne francoske. Videl sem tam štiri velike Picasa, Dereina, Utrila, Matisa itd., dalje so si nabavili več znanih Nemcev: M. Liebermann, L. Corintha, dva krasna lesena reliefa od Fr. Bawiga — Svadba in Pretep v kmečki gostilni. — Veliko zbirko francoske grafike od H. Daumiera pa do Picasa. Krasni bronzasti akt od Maillola in pa avtoportret od primitivista Rousseauja, ki je menda najzanimivejši in najdražji eksemplar te Galerije — plačali so zanj en milijon Kč! — druge države ji še sedaj ponujajo dvojno ceno zanj...

Vse te umetnine tvorijo posebni oddelek za najmlajšo češko umetnostjo (Kubišta, Kremlička, Slavček, Filla in mnogo drugih; plastika od Sturca, Guthreunda, Jiraskove itd.).

Se nekaj o češki umetnosti sploh. Orijentirala se je izključno po francoski formi. Starejša generacija zastopajo Filla, Spala, Beneš in Justiz. Ze pred vojno so se oprili francoske in predvsem kubizma, iz katerega so tudi vsi ti slikarji izšli. Najbolj samostojno se je pa izoblikoval Filla, edini, ki mu je uspelo priti do lastnega izraza. Spala in Beneš sta se kmalu od te smeri odcepila. Justiz je prešel šele po vojni in zlasti v zadnjem času h kubizmu, izgleda sicer, da logičnim potom in ne modnim. Kakor na starejšo tako tudi na mlajšo generacijo ima kubizem silovit vpliv. Iz najmlajših sta zanimiva Muzika in Wachsmann, oba sicer še v razvoju, a veliko obetata. Vsi mladi se zopet nagibajo k francoskemu surrealizmu, katerega najtipičnejši predstavnik je v Parizu živeči St-

Ljubljana

Cestna dela v severnem delu Ljubljane

Ljubljana, 14. sept.

Ko je mestna občina pred leti pričela izvajati svoj široko zasnovan tlakovalni program, so se seveda vsa cestna dela vršila večinoma v sredini mesta, pred očmi meščanov. V zadnjem desetletju so bile tlakovane ali asfaltirane vse prometnejše ceste in ulice v centru Ljubljane. Polagoma so se umikali delavci s cest v središču mesta, lice Ljubljane se je lepšalo iz leta v leto.

Zdaj vlada v centru Ljubljane, vsaj kolikor tiče cestnih del v večjem obsegu, absoluten mir. Pač pa se je vse to vršenje delavcev, prekopavanje cest, naprava hodnikov, polaganje robnikov, tlakovanje — preneslo iz središča mesta v predmestje. Zlasti v severnem delu mesta, okrog kolodvora, to in onstran, je v zadnjih tednih na delu mnogo delavcev, ki se ukvarjajo s popraviljem in urejevanjem raznih starih in novih cest.

Zadnje tedne so dogotovili Masarykovo cesto, ki je zdaj odlično urejena skozi od Dunajske ceste do Smartinske ceste. Del te ceste od Resljeve ceste do Metelkove ulice so tlakovali s malimi kockami ter napravili ob straneh široke hodnike. To dni izkopujejo na desnem boku jame, v katere potem nasujejo prsti; v te jame bodo spomlad nasadili drevesa, tako da bo dvorecdo poživljal to cesto prav tako skozi od Dunajske ceste ter ob kolodvoru do Metelkove ulice. Ko bodo prihodnje leto po tej cesti speljali še dvojno tramvajsko progo, bo ta cesta izmed najpomembnejših v mestu. Brez dvoma bodo ob njej v kratkem času zrastle nove poslopja. Zdaj stoji ob tej cesti med Resljevo in Metelkovo ulico edina hiša, ki jo pravkar prenavljajo. Ob njej so napravili tudi novo ograjo iz klesanega kamna, ki napravlja zelo lep vtis.

Zelo živahno je na Martinovi (sedaj Smartinski) cesti, ki bo v kratkem vsa prenovljena in tlakovana. Ta cesta bo takoj, bržko bo zgrajena carinarnica, zelo važna zveza za vse šentpeterski okraj, kakor tudi za Vodmat in Moste. Verjetno je celo, da bo šel po tej cesti večji del prometa iz carinarnice v ostali del mesta. Ta cesta ima pred

Tramvajška proga v St. Vid

Ljubljana, 13. sept.

Pred tedni so z veliko živahnostjo začeli razkopavati cesto proti St. Vidu za tramvajski tir. Zdaj z delom počivajo, na vsej progi od remize dalje ne vidiš nobenega delavca. Jarek za tramvajski tir je izkopen skoraj do Žibertove gostilne in Trati. Tudi izogibašče, ki bo nekako med Žibertom in »Storo« je že izkapano. Na vsej tej dolžini je v jarek večinoma tudi že položen temelj, ki obstoji iz trdega lomljenega kamna. Ves izkopani gruč so že zvozili proč, tako, da je za polaganje tirnic že vse pripravljeno. Tirnic pa še ni iz inozemstva, zato vsa dela na progi počivajo. Izgleda, da se domaćini letos še ne bodo vozili s tramvajem v St. Vid.

Nova tramvajška remiza pa je v glavnem dozidana ter jo deloma že uporabljajo za shranbo novih tramvajskih voz. V notranjščini remize so napeljavni že vsi električni vodi, le spojeni še niso vsi. Zdaj ravno dovršujejo vsa ta dela. Prav tako napeljujejo zanj remize nadtirne žice, kolikor jih že niso. V ostalem so delavci v remizi zaposleni še s čiščenjem ter ometavanjem notranjih sten. Včeraj so izdelovali tudi fasado nove remize, ki bo narejena v modernem stilu.

Uradno poslovanje pred remizo je v sirovem stanju tudi že popolnoma izdelano. Delavci izdelujejo pravkar notranji in zunanji omet; razen tega pa se ukvarjajo še z ostalimi deli pri stavbi. Za vselitev bo stavba vsekakor že v prihodnjih tednih gotova.

— Pri ludeh, ki so pobiti, utrjeni, nespobni za delo, povzroči naravna »Franz-Josef« grenčica prosto kroženje krvi in zviša zmoglost za misli in delo. Vodilni kliniki dokazujejo, da je »Franz-Josef« voda odlične vrednosti kot sredstvo za odprtje črev pri duševnih delavcih, slabozivčnih in ženskah. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Dunajsko, ki edina še prihaja v poštev za zvezo z mestom, to prednost, da vodi pod železnico in ni tedaj nikdar ovir, kakršne so na železniškem prelazu na Dunajski cesti. Smartinsko cesto hkrati s tlakovanjem tudi nivelirajo. Klanec pod železniškim podvozom bo občutno znižan. Cesta bo postala čisto ravna, lepo tlakovana z malimi kockami, ob straneh pa so urejeni tudi hodniki. Nasipajo tudi Jenkovo ulico, ki vodi iz Smartinske ceste v Vodmat, tako da bo tudi tukaj klanec precej omiljen.

Najbolj zanimiva pa so dela na novi Vilharjevi cesti. Od sedanje ceste, ki je vodila tik za kolodvorom, bo nova cesta oddaljena približno 60 metrov proti severu. Cesta bo popolnoma ravna ter znatno širša, kakor dosedanja. Na obeh straneh bodo dovolj široki hodniki. Cesta je že precej napravljena, dela se pa na njej še vrše in dokaj hitro napredujejo. Najbrž bo cesta še pred zimo končana ter sposobna za promet. Težava je še v tem, ker družba »Ilirija« še ni pristala na odstop potrebne svete, ki ga rabijo ob Dunajski cesti. Ko bo v tem vprašanju, pri katerem igra glavno vlogo cena sveta, dosežen sporazum, bo cesta v kratkem speljana tudi v tem delu. Na nasprotnem koncu nove Vilharjeve ceste so morali izkopati mnogo zemlje, da so cesto lahko primerljivo znižali. Cesta vodi prav v sednjem Dukičevem gramozno jamo, kjer bo v loku zavila proti železniškemu podvozu v Smartinsko cesto, s katero bo zvezana. Zato bo treba odkopati še precej sveta, podrti pa bodo tudi sedanjo mitnico, ki stoji tamkaj. Na novi cesti je izpeljana tudi že kanalizacija.

Razen teh večjih del so bila v zadnjem času izvršena v severnem delu mesta tudi razna manjša cestna dela, oziroma se še vrše. Na Dunajski cesti so položili kocke povsod tam, kjer so spomlad kopali kanale ter pustili takrat cesto razkopano. Pravkar nasipajo Livarsko ulico na spodnji strani, kjer bo s sčesoma zvezana s Kobariško ulico. Cesta bo dvignjena skoraj za tri metra, ponekod tudi več. Močno so nasuli tudi Kržičovo ulico ob topničarski vojsnici, ob kateri cesti je v zadnjem času zrastle nova stanovanjska hiša pekovske zadruge.

Kaj je z znižanjem cen mesu

Ljubljana, 15. septembra.

Včeraj smo poročali, da je mestno tržno nadzorstvo pozvalo ljubljanske mesarje, naj do 16. t. m. znižajo cene mesu. Kakor smo se informirali pri mestnem tržnem nadzorstvu, je stvar taka, da je tržno nadzorstvo res pozvalo ljubljanske mesarje, naj do tega dne, to je jutri, znižajo cene I. mesu na 12—14 Din, cene II. mesu na 10—12 Din in cene III. mesu na 8—10 Din. Od uvidenosti ljubljanskih mesarjev je torej odvisno, v koliko bodo pripravljene odpovedati se visokim dobičkom in nesorazmerno veliko razliko med kupno ceno in prodajno ceno, ki v sedanjih resnih časih nikakor ni umestna. Mestno tržno nadzorstvo je seveda na stališču, da nikakor nima pravice diktirati cen mesu, vendar pa ima dovolj sredstev, da primerno regulira cene vsem živilom na trgu in tudi mesu. Upajmo, da bodo mesarji to upoštevali, zlasti, ker poznamo njihovega načelnika g. Tonija kot razsodnega človeka, ki ve, kdaj je mera polna.

V zvezi z neznošnim stanjem cen na ljubljanskem trgu se je vršila včeraj na ljubljanskem magistratu neka anketa glede znižanja cen. Med prireditelji te ankete bomo imena odličnih ljubljanskih dam, tako ge. dvorne dame Franje Tavčarjeve, ge. Pirkmajerjeve, soproge g. pošbana in ge. Kroflove, soproge g. ravnatelja Ljubljanske kreditne banke. Žal so bile prireditelje te ankete očitno mnenja, da »Slovenec«, ki se je v sedanjih časih prvi zavzel za znižanje cen mesu in drugim živilom na ljubljanskem trgu in katerega akciji so sledile šele druge, ta anketa prav nič ne zanima in niso našega uredništva na to anketo niti povabile! Tudi pravi! Po poročilih nekaterih drugih listih pa posnemamo, da je načelnik mesarske zadruge, g. Toni, na anketi priznal, da so cene drugovrstnemu mesu na ljubljanskem trgu previsoke, naka so prisotni ugotovili, da je prvovrstno meso na ljubljanskem trgu zelo redko, zlasti pa meso pitašnih volov. Tudi še tržnega nadzorstva g. dr. Rus je obljubil vsi pomoč trž-

dal, kako to, da smo tako siromahno zastopani. »Saj Vi bi tja poslali svoje Rdeče lučke, kakor po vsebini, tako po opremiti in tisku bi izstopili... Jaz sicer o tej razstavi nisem nič vedel — ali zabolet me pa je, ko me je opozoril, če res Slovenci nimamo niti enega ilustratorja! Pokazal mi je katalog, v katerem je med drugim zapisano, da je uredil slovenski oddelek te razstave dr. Pavel Karlin, in da eksistira v vsej Jugoslaviji devet ilustratorjev in tu so zapisani imena in sicer 6 iz Zagreba, 2 iz Beograda in 1 iz Sarajeva...

G. dr. Karel Herlin je popularni kulturni delavec ne samo doma, temveč tudi izven meja. Med drugim je urednik umetniške revije »Zlomec« in neumorni propagator umetne obrti, zlasti keramike in porcelana. V češki industriji je nastala momentana kriza te umetne obrti: nemške tovarne so začele izdelovati po praški orientaciji in utkus svoje izdelke, zato, da uspešneje konkurirajo češki industriji. Duhovni centrum je ravno v Umetnostno obrtnem muzeju za češkoslovaško umetno obrt — zato so v zadnjem času poslali več štipendistov v nemške tovarne — da s spopolnitvijo še nemške tehnike zamorejo dvigniti lastni nivo. Podrobno sem si ogledal v muzeju zlasti keramiko in porcelanski oddelek, ki je izredno zanimiv iz razvojnega stališča. Enostavni mistični ruski porcelan, poleg za kontrast aladki poljski; novejši češki je še pod močnim vplivom Dunaja (najzadnji sanje); potem prekrasna zbirka nemškega in češkega porcelana iz XVIII. stoletja in izredno zanimive miniaturne slikarje na porcelanu tudi iz istega stoletja od češkega mojstra Jana Zacharija Quasla. Dalje japonski, kitajski itd.

Moderno češko keramiko pa predstavljajo znani umetniki: Stursa, Kovarik, Kruška, Svijani, Guthreund in dr. Ta je tipična, visoko kvalitativna in res čišča.

Knjižnica je naročena na vse pomembnejše evropske revije; na jugoslovanske tri in to: Dom in svet, Zbornik za umetnostno zgodovino in Hrvatske revijo. Radi bi še kakšen list o arhitekturi in knjigo ali podobno zbirko o jugoslovanskih narodnih nošah in podobno.

Varujte se prehlada!

Pri bolezni grla, hripavem glasu, nahodu so neobhodno potrebne okusne Anacot-pastile dr. Wandera. Dobivajo se v vseh lekarnah za ceno Din 8— za mali in Din 15— za veliki zavitek.

nega nadzorstva. Na anketi so govorili še o ustanovitvi Zveze gospodinj in o prodaji mesa in drugih živil na trgu, ki naj bi jo organizirala Nabavljalna zadruga državnih uradnikov.

O sumljivem mesu

Ljubljana, 14. septembra.

O mesu, ki je bilo pripelano v soboto zjutraj, ko ga je zaplenil dohodarstveni nadzornik g. Fortič, smo prejeli od merodajne strani še naslednje podatke:

Meso res ni bilo no predpisih žigosano in ni bilo nobenega mesoglednega lista. Tako meso mora biti žigosano in kruto z merodajnim listom. Ker to meso ni imelo nobenega od teh dveh pogojev izpolnjenih je bilo radi tega konfiscirano, ker ni odgovaralo predpisom mesoglednega pravilnika. Zdel je ugotovljeno, da ni to meso iz onih krajev, ki so prišli v poštev na Bokavcih. Sumi pa se, da je bilo vnelano ni pa se moglo še doznati, od kod. Radi tega, da se ugotovi užitnost tega mesa, je bilo poslano v bakteriološko preiskavo v državni bakteriološki zavod v Ljubljani, ki je že začel z raznimi poskusi.

Ka' bo dan's

Jakopičev paviljon: Razstava umetnic. Nočno službo imata lekarni: mr. Sušnik, Marjina trg 4, in mr. Kuralt. Gosposvetaka cesta.

☉ Po: dr. Pfrimerja skozi Ljubljano. Vodja ponesrečenega puča avstrijskega Heimwehra dr. Pfrimer je danes popoldne pripeljal z brzovlakom iz Maribora v Ljubljano, kjer se pa ni ustavil, temveč je takoj nadaljeval pot v Italijo. Spremlja ga njegov sin Walter in pa oba brata Brugger. Zena dr. Pfrimerja in njegova hči pa sta se iz Maribora že vrnili v Avstrijo.

☉ Za pokojno gospo Marijo Kavčič, roj. Teller bo danes zjutraj ob sedmih v stolnici sv. maša za dušnico. Zadevni odstavek je pomoloma izostal v večerji objavljeni osmrtnici.

☉ Gledališki abonma za novo sezono se sprejema še ves ta teden v veži dramskega gledališča. Občinstvo se vabi k vpisu.

☉ Nadzorstvo nad p.ki. Včeraj je mestno tržno nadzorstvo pričelo izvrševati kontrolo nad ljubljanskimi peki, če prodajo kruha po uradno določenih cenah. Peki so se v splošnem res pričeli držati teh cen, samo en pek se je dal zalotiti, ker je prodal znatno manjše štručke in hlebe, kakor pa bi morali tehtati. — Včeraj je več pekov peklo po večini zemlje.

Dr. Srečko Puher

zobni zdravnik

Gregorčičeva ul. 32 — Tel. 20-70
zopel redno ordinira

☉ Novi obrtniki in trgovci v Ljubljani. V mesecu avgustu je bilo mestnemu magistratu prijavljenih 35 novih obrtnih in trgovskih obratov. Vpisani v register: Ludvig Baraga, trgovina s pisalnimi in živalnimi stroji; Josip Krežar, trgovina s kurivom, strojno opremo in heraklitom; Alojzij Planinšek, izdelovanje pekovskega slada; Marija Kern, trgovina s mlekom; Marian Škeranc, avtomatiki; Albin Kusar, izdelovanje žerskih oblek; »Alpeko«, kritje z azbestnim škrljem; Marija Milkovič, avtomatiki; Rudolf Stehlik, trgovska agencija; »Elektrotehna«, d. o. o. z.; Stanislav Vidmar, podobarski in poljarski obrt; Ivan Bohine m. l. trgovina s kurivom; Terezijska Rancigaj, prodaja kuhane mleka in mlečnih izdelkov; Anton Mavrič, stavbni mojster; Janko Šabec, mehanik; Fran Terpin, trgovina s sadjem; S. Reboli & drug. prodaja živalnih strojev itd.; »Hermes«, d. o. o. z., trgovina z manufakturnim blagom; Josip Jereb klepar; A. o. z. Klasen, trgovina s plzenskim pivom na debelo; Ivan Tap, trgovska agencija; Fran Nograšek, bravar; V. Bizjak in drug. prodaja kruha in peciva; Ivan Makovec, plekar; Viktor Pust, kolar; Josipina Zeleznik, sejmarnstvo; Ivan Fabič brnarija; Pavla Ogrinc, ga. anterijsko blago; Izabela Neškudla, trgovina s cerkvenim orodjem in posodo; Pavla Ogrinc, modistinja; Antonija Ilanc, žensko krojaško obrt; Ivanka Cepuder, trgovina z mlekom; Josip Lesnik, čiščenje stanovanj in lokalov; Stefan Sedej, čevljar in Justa Novak, prodaja nislirnih in kaširnih potrebščin. V avgustu je bilo iz obrtnega registra izbrisanih 24 obratov.

☉ Vožnje na Grad. Policijska razglasa: Uprava policije prepoveduje v zmlu sklepa občinske uprave mesta Ljubljane z dne 11. junija 1929, na podlagi določil § 11 uredbe ministrstva za notranje posle z dne 8. oktobra 1929, Ur. list št. 435-111, ter člena 67 zakona o notranji upravi z dne 19. junija 1929, Uradni list št. 813-76: 1. po ulici na Grad mimo Florjanske cerkve vse vožnje z vozovi s konjsko vprego, z avtomobili, motocikli in koleci. Dopustno je le vožnje materijala s konjsko vprego za posetnike in prebivalce ob tej ulici. 2. Po vozni poti na ljubljanski Grad od Karlovaškega mostu je zabranjena vsaka poskusna in tekmovalna vožnja z avtomobili, motocikli in koleci. Pri navadnih vožnjah je dopustna največja hitrost 6 km za vsako vozilo in v vsaki smeri. Prestopki te prepovedi se bodo policijsko kaznovali po členu 69 cit. zakona o notranji upravi z globo od 10 do 500 Din, oziroma z zaporom od 1 do 10 dni. — Ljubljana, 8. avgusta 1931. Uprava policije.

☉ Ravnateljstvo mestnega dohodarstvenega urada sporoča, da radi beljenja in snaznanja uradnih prostorov v dneh 17., 18. in 19. t. m. ne bo uradovalo za stranke.

☉ Pouk živih jezikov (francoščine, angleščine, nemščine, španščine, italijanščine) v skupinah in za posameznike. Poučujejo kvalificirane učne moči. Prijave se sprejemajo od 6 do 7 zvečer: Beethovnova ulica 7, prtiličje. — Vodstvo: Prof. S. Guinot-Jeras.

☉ Walliet Express, Stari trg 19, otvorjen. Lika, kemično čistil, pošije, tudi obrne moško, damsko garderobo. Likanje 18 Din, obračanje 300 Din. Izvršar v 24 urah.

☉ Dr. Eleonora Jenko-Groyerjeva, Miklošičeva 13, II. ne ordinira od 14. do 24. septembra.

Dnevna kronika

Novi 3 mostovi v litijskem okraju

Litijski cestni odbor je pretekli teden zgradil v lastni režiji nov betonski mostiček pod vasjo Ribba, na cesti Ljubljana-Litija levi breg Save. V gradnji je sedaj most pod Vlačimi, kjer se je skoro že porušil stari obokani most, na cesti Litija-Hotič-Vače. — Ko bo ta zgrajen, se mora zgraditi nov most v vasi Kresniške Poljane, kjer se je sedanji lesen most tako nagnil, da je nevarnost, da se zruši, če se pelje obremenjen težji tovor. — Vsi mostovi se grade v lastni režiji, pod nadzorstvom banovinskega inženjerja g. Evgena Poniza, ki je napravil za te mostove potrebne načrte in proračune.

Koledar

Sreda, 16. septembra: Kvartna sreda, Kornej in Ciprijan, mučenca; Ljudmila, vdova.

Osebnosti

— Iz sodne polže. Prestavljena sta sodna pripravnik Josp Polc iz Ljubljane in Celje in Stanko Černič iz Celja v Ljubljano.

— Napredoval je v čin poročnika korvete narednik Boris Gregorič, ki je dovršil pomorsko vojno akademijo.

Obvestilo.

Ker bi se bil kmalo na sološno okril sloves ku za uživa kranjsko klobaso doma in v inozemstvu, nudim v pričetu svoje neopisane trdke kot eno najstarejših ljubljanskih trdke cenjenemu občinstvu najmanj pristne kranjske klobase na drobno in debelo in to po najsolidnejši ceni.

Klobasa so iz samega najboljšega svinjskega mesa, o čemur se lahko vsako sam ali na strokovniaku prepriča. Razočila se od 5 kg naprej.

Se priporoča

Marija Urbas nast.

pristne kranjske klobase

Ljubljana, Komenskega 16

Telefon št. 2865

Ostale vesti

— Blagoslovitev nove šole v Preski. Iz Preske: V nedeljo 13. septembra je bila slovesno blagoslovljena nova šola v Preski ob veliki udeležbi ljudstva. Šola je v resnici krasno poslopje, ima najlepšo lego, je po soglasni sodbi jako praktično urejena, ima poleg učiteljskih stanovanj šest zračnih šolskih sob, sobo za delovno šolo in sobo za gospodinjstvo šole, ki se lahko porabi v sili tudi za šolski učilnic. Vsa stavba z vso opremo bo stala primeroma zelo malo, to je okoli 1.200.000 Din. — Banovinski most čez Soro z novo cesto še sedaj ni gotov; pravijo, da bomo čakali nanj še kaka dva meseca.

— Strela ubila tri ljudi. Pod tem naslovom smo dne 2. septembra poročali o veliki nesreči, ki je zadela rodbino Jaklič in Florjančič v Dragi pri St. Rupertu na Dolenjskem. Za ti dve ubogi rodbini nam je izročil g. Jož. Kovač iz Ljubljane znesek Din 100. — Prisrčna hvala! Prosimo vljudo nadaljnjih prispevkov, ker je beda v obeh družinah zelo velika.

— Zima se naglo bliža. Po hudih nalivih zadnjega tedna je nastal sedaj nepričakovano vremenjski preokret. Od severozapada je prišel v naše kraje mrzli val, ki je povzročil, da je temperatura zelo padla. Včeraj je bil nenavadno mrzel dan brez solca. Na ulicah so se dame pojavile že z zimskimi plašči najmodernejšega kroja z velikimi kožuvinastimi ovratniki, ki izgledajo kakor konjski komati. Prebivalstvo pa je že začelo hiteti na ročaj v večjih množinah razno kurivo, osobito premog. In premogarji imajo polne roke dela. Po ulicah prevažajo vozniki velike vozove premoga. S težko skrbjo pa zro siromašni sloji v bodočnost. — Kaj bo? Ali bomo zopet zmrzovali kakor leta 1929? Nobenega zasluga, a zima je pred duri. Tako se sprašujejo uboge gospodinjice in matere. Zadnji čas so se drva že podražila tako na debelo, kakor na drobno. Mnogi napovedujejo, da bo sneg letos prav kmalu zapadel.

— Motociklist, ki smo včeraj o njem poročali, da se je zaradi njegove vožnje spasil v Sostrem konji, pri čemer je bilo ubito 2-letno dekle, nas prosi za sledečo ugotovitev v istu: Nesreča se ni zgodila radi prehitre vožnje z motorjem, pač pa jo je povzročil plašljiv konj. Žival je zdrla, ko je motociklist že odpeljal mimo. — Prinašamo to informacijo, vse drugo na prepuščamo oblasti, da ugotovi, kdo je kriv smrti uboge dekleta.

— Orožna kočna na Črni pri s. Planinci se obveščajo, da bo otvorjena in oskrbovana Orožna kočna še v nedeljo 23. t. m., dotim oslone Malnarjeva kočna odprta še ves mesec september.

— Živalske nalezljive bolezni v dravski banovini dne 10. t. m. — Steklina na Bočni, okraj Gornji grad 1 slučaj. — Garjavoost ko i na Prezovci in Smihelu, okraj Novo mesto, po 1 dvorec. — Svinjska kuga: pri Sv. Le-artu, okraj Brežice 2 dvorca; na Blatu, okraj Konjice, 1 dvorec; na Jagencih, okraj Krško, 1 dvorec; v I o-manji, okr. Maribor levi breg, 10 dvorcev. — Svinjska rdečica: na Zg. Obrežu, okraj Brežice 3 dvorca; na Dragi, v Čabru in na Podplanini, okraj Čabar, po 1 dvorec; v Suhadolu in Cadramu, okraj Konjice, po 1 dvorec; v Nemški vasi, Prelesju, St. Rupertu po 1 dvorec; v Rakovniku 5 dvorcev, okraj Krško; v Turji, na Selu in Ogerčah okraj Laško, po 1 dvorec; v Notranjih Goricah, Mostah in na Klancu, okraj Ljubljana okolica, po 1 dvorec; v Bučevcih in Bodislavcih, okraj Ljutomer, po 1 dvorec; pri Zg. Sv. Kungoti, v Viltušu, St. Ilju in Vukovekem dolu, okraj Maribor levi breg, po 1 dvorec; v Dobji vasi, Farni vasi, v Guštanju, pri St. Danijelu in na Remšniku, okraj Prevalje, po 1 dvorec; pri Mezgovcih in na Gonišnici, okraj Ptuj, po 1 dvorec; v Zabreznici in Zasipu, okraj Radovljica, po 1 dvorec; Ljubljana mesto 1 dvorec. — Službene novice št. 211 od 14. septembra objavljajo »Sodno postopanje mešanega razsodišča med kraljevino Jugoslavijo in kraljevino Madjarske«.

— Zlato uro ukradel. Prejeli smo: Pred nekaj dnevi smo čitali v »Slovenecu«, da se je pojavil v Gorenji Strazi pri Novem mestu slab obleden možkih in po hišah vprašal, če da kdo kako uro v popravilo, čes, da je potujoč »urmohar«. Pri tem mu je res neki posestnik nasel in zaupal lepo zlato uro, vredno 7000 Din ter mu jo izročil v popravilo. Navidezni »urmohar« je dragoceno uro

lepo pobasal in brez sledu izginil, za prekanjenim potepuhom pa ni ne duha ne sluha. Ker to ni bil edini slučaj, opozarjamo občinstvo, da takim goljufom ne naseda. Med sličnimi potujočimi osebami je največ takih, ki sploh niso nikdar videli urarske delavnice, ali so pa navadni šušmari-samouki, ki v popravilo izročeno uro še bolj pokvarijo. Umevno je, da dober urar in strokovnjak ne bo hodil iz kraja v kraj popravljat ure, ker ima itak tudi na stalnem mestu dovolj dela. V naši banovini imamo v vsakem večjem kraju vsaj enega urarja-strokovnjaka, ki ima vse strokovne usposobljenosti in ki nudi naročnikom jamstvo za predmete ter garancijo za popravila. Zato naj ceni občinstvo izroča svoje predmete v popravilo le tem strokovnjakom, ne pa klativitezom, ki blago če že ne ukradejo, pa za vedno pokvarijo, kar dokazujejo nešteti slučaj. Ito vella za zlatarska popravila. — Zadruga urarjev, zlatarjev, optkarjev i. t. d. v Ljubljani.

— Prehrana po novih zdravstvenih načelih. Po spisih dr. med. M. Bennele je po zbirki kuharskih zapiskov gospe Berthe Bruppacher-Bircher v Zürichu priredila Stefanija Humek, učiteljica gospodinjstva. 224 strani. Založila Jugoslovska knjigarna v Ljubljani. Cena vezani knjigi 40 Din, nevezani 30 Din.

— Slovenija zemlja odmora in razvedrila. Tak je naslov razkošno opremljene knjige, ki je pravkar izšla v založbi Zveze za tujski promet v Ljubljani. Skromna je naša tujsko-prometna literatura, zato je izdajatelj tembolj ustregel nujni po-

□ Za gradnjo carinarnice je vnešenih v izredni proračun za l. 1932 23 milijonov Din.

□ Pomočnik bana dr. Pirkanmajer je bil v ponedeljek v Mariboru in je končiral z mestnim županom dr. Juvanom o raznih važnih komunalnih zadevah.

□ Nova avtobusna proga Maribor—St. Ilj se odpre v soboto, dne 19. t. m. Potniki bodo lahko prestopili na avstrijske avtobuse, ki vozijo v Gradec ozir. Gornjo Radgono (po avstr. ozemlju).

□ Mariborski rezervni častniki in bojovniki so praznovali včeraj, na obletnico proboja Solunske fronte, svojo slavo na Trgu Svobode. Slovesnost se je pričela ob 10 dopoldne ter privabila obilo občinstva, ki je zbrano sledilo cerkvenim obredom, katere sta opravila kat. garnizijski duhovnik Zavodlal in prota Trbojevič. Med navzočimi odličniki smo opazili polcv. g. knezoškofa dr. Andreja Karlina, okrožnega inšpektorja g. Schaubacha, sreska načelnika dr. Ipavica in dr. Hacinca, višjega drž. pravdnika dr. Jančiča, polkovnika Radovanoviča, zastopnike častniškega zbora itd. Stevilno so bili zastopani rezervni častniki v uniformi, deloma v civilu pod vodstvom predsednika mariborskega pododborja združenja Jakoba Perhacca, ki je imel po končanih cerkvenih obredih zanosen govor. Slovesnosti se je nadalje udeležila šolska mladina pod vodstvom učiteljev. Med obredi je prepeval zbor Jadrana ter svirala vojaška godba.

□ V romarje je zavozil neki kolesar na cesti Bistrica—Limbuš: zadel je v 72 letno loželo Kramberger, jo podrl na tla, pri čemer je Krambergerjeva zadobila poškodbe po vsem telesu; razen tega si je izvinila levo roko. Prepeljali so jo v tukajšnjo splošno bolnišnico.

□ Mohorko razkriva naprej. V sodne zapore so preneli včeraj posestnika Sumandla iz Limbuša. Mohorko pravi namreč, da mu je bil Sumandl navedel, da je posestnik Finguš napravil tedaj dobro kupčijo, nakar da je Sumandl niemu posodil samokres, s katerim je potem Mohorko prizadejal Fingušu smrtonosne strele. Tudi zatrjuje Mohorko, da sta s Sumandlom imela v načrtu umor nekoga učitelja, ki ga pa nista izvršila. Na podlagi teh Mohorkovih izpovedi so preneli Sumandla, ki je bil enkrat v sodnih zaporih v zvezi z Mohorkovimi izpovedbami v tukajšnje sodne zapore.

□ Oglavevalce našega lista prosimo, da oddajo za vsakokratno nedeljsko številko namenjene orlake vsaj ob petih do pol 18 v uravi na Koroski 1 in v podružnici na Aleksandrovi 6, da se bodo lahko po želi uvrstili v oglaševalni delu lista. □ Čudna nota strele. V ponedeljek se je okrog polnočnega razbjesa nad Mariborom silovita nevihta z nalivom in točo. Med nevihto je večkrat udarila strela v višje ležeče objekte v mestu. Enkrat se je zabliškalo in udarilo tudi v Wolfovi ulici št. 7. Strela je prebila streho in prevrnila strop v stanovanje Antona Arzenčiča, katerega je zadela in ga omamila. Ležal je dolje časa v nezavesti, ko se je na prebudit, ni čutil nobenih bolečin. Strela je zletela iz stanovanja skozi okno na prosto, ne da bi kak predmet osmrdila.

□ Kruh... Mariborski neki so pričeli prodajati kruh po državnem ceniku, toda kruha je le malo, ker jutraj ga že zmanjka. Potem pa morajo stranke početi nočes kupovati žemlje, ki so sicer obdržale svojo staro ceno 50 par za komad, pa so zato nekaj lažje. Državni cenik namreč žemlje ne upošteva ter jim ceno oziroma težo ni določena. Ker pa prihajajo vsled tega razne pritožbe od strani konzumentov, je vodstvo policije prevzelo skrb, da se bodo peki držali enotnih cen ter bodo peki tudi dovoljno kruha, ne pa same žemlje. Policija poziva občinstvo, da prijavi vsako nepravilnost, katero bo strogo kaznovala.

□ Gradbeno gibanje v Mariboru. Na zadnji seji mariborskega mestnega sveta so dobili gradbeno dovoljenje: Franjo Majer, zgradba enonadstropne vile v Vilharjevi ulici; podružnica »Slovenca« za preureditev pritličja hiše v Koroski ul. št. 1; Schoper Franjo, gradba visokoprtilne hiše v Aljaževi ulici; Hilda Zitnik in Josip Heinz, gradba enonadstropne stanovanjske hiše v Gregorčičevi ul. 5. Uporabna dovoljenja so dobili: Mestno električno podjetje za pri- in nadzidavo skladišča v Franciskanski ulici 8; Ana Reiser za zgradbo avtogaraže pri hiši Gregorčičeva 12; Maninger Ana, zgradba enonadstropne stan. hiše v Tomšičevi ulici 26; Schweiger Terezija za zgradbo pritl. stan. hiše v Fochovi ulici 23; Zelinca Ivan in Marijana za zgradbo pritl. stan. hiše in gospodarskega poslopja v Dalmatinski ul. 10; Pleteršek Marija za zgradbo visokoprtilne stan. hiše v Delavski ulici 30; Peraunik Peter za zgradbo visokoprtil. stan. hiše v Delavski ulici 32. Gradbeno in uporabno dovoljenje je dobil Josip Sarec za preureditev kavarnskih prostorov na Aleksandrovi c. 36.

□ Kolesarji med seboj. Mesarski pomočnik Franc R. iz Maribora je doživel v nedeljo ob priliki izleta proti severni meji neprijetne izkušnje. Pred gostilno Termut v Zg. Kungoti je opazil, da mu pušča zračna cev. Ker sam ni imel zračne polnilke, si jo je izposodil brez vprašanja pri kolesu, prislonjenem pred gostilno, nato se je pa odpeljal proti Mariboru. Ko so fantje, ki so v gostilni popivali, opazili, da si je izposodil dvokolesno polnilko, so jo udrti za njim na kolesih ter ga dohiteli

trebi po taki publikaciji. To je prvo večje delo, v katerem bo domačin kakor tudi tujec našel zaželjene podatke o vseh naših letoviščih in zdraviliščih, ter si bo mogel iz knjige izbrati kraj in dom za svoj odmor po svojem okusu in gospodarski moči. — Zunanost knjige krasi stilizirana barvna slika našega Bleda po risbi grafika Subien. Uvod opisuje narodne krasote Slovenije in daje splošne podatke o potovanjih; prvi del pa ima obširno opisano poglavja vseh pokrajin Slovenije, kakor predele Julijskih alp, Karavank, Savinjskih alp, Pohorja, Dolenjske i. t. d. Ravnotako so opisana tudi vsa naša termalna in slatinska zdravilišča. Drugi del knjige tvori večja serija lepih slik v bakrotisku po fotografijah naših znanih amaterjev. V tretjem delu so pa v obliki oglasov z slikami podrobnejši opisi naše tujsko-prometne industrije. Knjigi je priložen tudi dobro pregleden zemljevid dravske banovine. — Ker je ta publikacija prva svoje vrste, bo prav dobro služila vsem, ki izbirajo svoj letoviški kraj, ter si žele natučnih podatkov o kraju samem kakor tudi o svoji nastanitvi, prav pa bo prišla tudi vsem tujsko-prometnim interesentom, uradom, pisarnam, društvom i. t. d. Knjiga je izšla v hrvaškem, češkem, nemškem in francoskem jeziku ter v vsakem jeziku obsega v velikem žepnem formatu deset tiskovnih pol, ter stane 10 Din. Dobi se pri »Putnik-u«, Ljubljana, Dunajska c. 1, ter v vseh knjižarnah.

— Tovarna Jos. Reich sprejema mehko in skrobljivo perilo v najlepšo izdelavo.

Iz društvenega življenja

Zadruga kovinarjev in sorodnih obrtov za Ljubljano in okolico vljudo sporoča svojim članom in njih učencem, da se dobijo slike iz poučnega potovanja na Jesenice pri združnem načelniku g. F. Batjelu, Ljubljana, Karlovska cesta 4.

Maribor

pri Sp. Kungoti. Vrgli so ga s kolesa ter ga tako pretekli, da je zadobil težke poškodbe. R. se jim je komaj iztrgal ter pobegnil proti mestu, pustivši na pozorišču napada kolo in klobuk. Ko se je čez nekaj časa opogumil ter prišel nazaj iskat kolo, je to s klobukom vred izginilo. Najbrž so si ga prisvojili napadalc, katere pa je R. prepoznal, tako da jih bo lahko izslediti.

□ Ljudski oder. Jutri v četrtek ob 20 na odru sestanek članstva; na dnevnem redu je važen razgovor. Ob tej priliki se opozarjajo vsi, ki imajo veselje in smisel za odersko umetnost, da se lahko ob tej priliki prijavijo za sodelovanje pri Ljudskem odru.

□ Cestitamo! Z redom sv. Save petega razreda je bila odlikovana šolska upraviteljica gospa Adela Altova v Studencih.

□ Državni upokojenci imajo danes ob 15 važen sestanek v Nabavljalni zadrugi. Člani tukajšnjega društva drž. upokojencev in gostje dobrodošli.

□ SSK Maraton. Drevi ob 20 na Livadi sestanek lahkoatletov. Dvornatch Maraton-Zeleznicar! □ Kaj bo s krušnimi cenami? K tozadevne-mu članku pod tem naslovom v včerajšnji številki pripominjamo, da je cena črnemu kruhu v smislu novega državnega cenika 2.50 Din in ne 3.50, kakor je povzročil tiskarski škrtat v včerajšnjem članku. Pač pa je cena polrnuemu kruhu 3.50, katere vrste kruha pa v Mariboru ne pečejo.

□ Završni izpiti na trgovski akademiji so se vršili še dni pod predsedstvom ravnatelja Dolencu. Z dobrim uspehom so jih napravili naslednji kandidati: Lahovnik Lizika, Prevajlec; Lenart Branko, Ptuj in Anton Retzer, Sv. Lenart.

□ Pijan je padel z voza 54 letni hlapec Martin Priboršek, ko je vozil s hlodi obložen voz skozi Ruško cesto. Pri padcu je zadobil tako težke notranje poškodbe, da ga je moral rešilni oddelek prepeljati v bolnišnico.

□ Pod voz je padel v Stolni ulici po lastni neprevidnosti hlapec Matija Kabola, uslužben pri tvrdki Balkan. Kolo mu je šlo preko noge ter ga težko poškodovalo. Zdravi se vt bolnišnici.

□ Težko se je ponesrečil v delavnici ključavničarja Sirača vajenec Ernst Spendl. Na nogo mu je padlo težko železno kolo ter mu jo zdrobilo. Prepeljali so ga v splošno bolnišnico.

□ Tombola v prid Počitniškega doma kraljice Marije na Pohorju se vrši v nedeljo, dne 20. t. m. ob 14 na Trgu Svobode. Deset glavnih tombol in nekaj manjših daril je razstavljenih v izložbi tvrde Wesiak na Aleksandrovi cesti 1. Tombola je kompletna spalnica iz trgeda lesa; II. tombola: svilena odeja z blazinami in garniturami krasnega vezenege posteljnega perila; III. tombola: posteljno pokrivalo in zastori itd.

□ Gledališke interese opozarjamo na razpis letošnjega gledališkega abonmaja. Abonma je letos prav posebno priporočljiv, zlasti radi tega, ker se bo sezona končala že koncem aprila. To pa zato, ker se je izkazalo, da nista za abonente poslednja dva meseca sezone nič kaj prikladna. Abonma je iz teh razlogov seveda tudi cenejši, vrhu tega je letošnji repertoar zelo pester in zanimiv ter je pričakovati živahnega odziva občinstva iz vseh slojev.

□ Lažnivi »pogorelci«. Prav izvirno in zanimivo sleparijo so si izmislili delavec Anton C. njegova žena in njegov brat Alojz C. Od izkaznice, katero je izdal župan občine Savci enemu izmed obtožencev za prekršanje državne meje, so odrezali besedilo, da je ostal na papirju samo še občinski žig in podpis župana. Ta kos so prilepili na drugo poljo papirja, na kateri je pisalo, da so ubogi pogorelci, katerim je ogenj uničil domačijo, ves živče, kravo in dve svinji ter jih županstvo tonlo pripravilo usmiljenim srem. S to poljo je hodila nekaj časa O., nekaj časa pa njen mož in brat okrog ter so zbirali darove. Zbirali so tako dolgo, dokler jih ni neki orožnik pobasal za izkaznico, katero pa je takoj spoznal kot ponarejeno. Zagovarjalo se vsi trije pred sodiščem, da so se sicer izdajali za pogorelce, da na listine niso sami ponaredili, pač pa so jo kunili za 10 Din od nepoznane ženske. Obsojeni so bili vsak na 2 meseca strogega zapore in 60 Din globe, v slučaju neizterljivosti vsak še na nadaljnjih 24 ur zapore.

□ Koliko volivcev bo v Mariboru. Vseh volivcev bo 9224, to je za 1200 več kakor l. 1927. V prvem okraju bo volilo 1901, v drugem 1680, v tretjem 1049, v četrtem 1929, v petem 3265 volivcev. Vseh volišč bo 11, državnih uradnikov 2400.

□ Mestna hranilnica postavi novo šolo na desnem bregu Drave. Upravni odbor Mestne hranilnice je na svoji včerajšnji ponodlanski seji soglasno sklenil, da votira mestni občini znesek 4 milijone Din za zgradbo nove osnovne šole na desnem bregu Drave. S tem je Mestna hranilnica najbolj proslavila svojo 70 letnico, ker je s tem razbremenila davkonplačevalce, da ne bo treba z občinskimi davlatami graditi prenotrebne šole.

□ Pri padcu z drevesa si je strla levo roko 10 letna učenka Elizabeta Sveček iz Brezna. Ponesrečeno deklece zdravijo v tukajšnji bolnišnici.

MOČ

močne mišice, mirni živel, ravnotežje v organizmu razvijajo v človeku ono samozavest in delavno silo, ki ga usposablja za izredno delo današnjega načelnika življenja. Izrabljene moči se morajo nadomestiti pri telesnih in duševnih naporih. Če nadrgnete svoje ude pred počitkom s par kapijicami prišnega

DIANA

FRANCOSKEGA ZGANJA

si zagotovite krasno osvežujoče spanje, zbudili se boste jutraj odpočiti in in lahko in brez utrujenosti delali. Mnogi vlijeajo v umivalno in kopalo vodo par žlic »DIANA« francoskega žganja in opazajo enak dobrodejen učinek. — Dobiva se v vseh lekarnah, drogerijah in boljših trgovinah. CENA: mala steklenica Din 10⁰⁰—, srednja steklenica Din 20⁰⁰—, velika steklenica Din 52⁰⁰—, | | Pazite na ime »DIANA« in varujte se pred ničvrednimi ponaredbami. | 48 letni obstanek »DIANE« daje dovoljno jamstvo. | Razstavljeno na ljubljanskem velesejnu PAVILJON E 530—531 | | Oglejte si izložbo. Trgovci zahtevajte engros cenik.

Celje

□ Občinska seja. V petek, 18. t. m. se bo vršila v mestni posvetovalnici na mestnem načelniku redna javna seja mestnega občinskega odbora pod predsedstvom mestnega načelnika dr. Gorčana ob občinski uri.

□ Vincenčeva konferenca S. Dantjela v Celju vabi vse svoje žlane k rednemu sestanku, ki bo danes ob 8 zvečer v Domu v Samostanski ulici.

□ Celjski Korošci. Celjski pododbor koroškega kluba prične zopet s svojimi rednimi sestanki. Prvi sestanek po poletnem odmoru bo v soboto, dne 19. t. m. ob 8 zvečer v restavraciji hotela Evrope. Z ozirom na to, da so na dnevnem redu zelo važne zadeve, pričakujemo polnoštevilno udeležbo vseh članov. — Tiskin.

□ Savinjska podružnica SPD v Celju javlja, da bosta planinski kočl na Korošici (Koebekov dom) in na Okrešlju (Frischaufov dom), ki ju vzdržuje podružnica, od 16. t. m. naprej zaprti; pač pa ostanejo kočl v Logarski dolini odprte celo leto.

□ Izgube. V nedeljo 13. t. m. je neka gospodinja izgubila v mestu zlat obesek za vravno verižico v vrednosti približno 200 Din. — V ponedeljek 14. t. m. je bila izgubljena v mestu črna listneca z večjo vsoto denarja.

□ Tatvini koles. Oberčkar Frane iz Šmarjete pri Celju je prijavil pri mestni policiji, da mu je bilo ukradeno v ponedeljek 14. t. m. iz dvorišča pri trgovcu Hladinu še novo kolo vredno 1200 Din. Isti dan je bilo gostilničarju Bombaču Antonu s Košnice pri Celju ukradeno v Zdravstvenem domu še dobro ohranjeno kolo znanke Puch vredno približno 700 Din.

□ Gledališka družina KPD. Danes ob 8 zvečer v garderobi Ljudskega doma redni sestanek. Priďte vsi in točno. — Odbor.

□ Nesreče in nezgode. Kojnj Frane, 16 letnih čevljarjski vajenec z Vranskega je padel s strehe in si pretresel možgane. — Marija Mulejeva, 64 letna prevžilkarica od Sv. Uršule pri Dramljah je v nedeljo 13. t. m. prišla preblizu mlatinice, ki jo je zgrabila in ji zdrobila desno roko. — Vsi ponesrečenci se nahajajo v celjski bolnišnici.

Ptuj

Občini zbor Glasbene Matice v Ptuju bo dne 19. t. m. ob pol 20 v društvenih prostorih.

Poročili so se: Trgovce Daniel Sugman od Sv. Marjete pri Ptuju z magistratno uradnico gđ. Zofijo Meglič. — Nadalje se je poročil g. Ernest Verzelj z gđ. Josipino Köck. Novoporočencem naše prisrčne čestitke!

Oglaš se sprejemajo ter pojasnila o pravnih postih dajejo v naši podružnici v Panonski ulici, kjer naj se blagovolijo cenjeni oglaševalci ter prijatelji našega lista oglašiti ob uradnih urah.

Trbovlje

Preprečen vlom. Ponoči na petek so neznanci zadeli lomiti v barako trafikanta Pavelčiča, prej je bila Kosijeva. Vlomilce je slišala nasproti stanujoča stara Jelenka in začela skozi okno klicati, nakar so se zbal in izginili v noč. Morali so biti tuji, ki niso poznali tukajšnjih razmer, ker v baraki ni imel Pavelčič nič, pa tudi drugi ne puščajo tam ničesar, kar bi imelo kakšno vrednost.

Zoper onesnaženje potokov je zopet izšlo župansko razglas, da so obrežni lastniki pod kaznijo dolžni skrbeti, da se v strugi kaj ne nabere, druge pa svari, da ne mečejo v vodo smeti in druge nesnage, ki potem pomalema razpada in ob mali vodi povzročata smrad. Čas bo tudi, da se začne misliti na regulacijo Trboveljske, za Hrastnik se pa že izdeluje vsaj delni regulacijski načrt. Vkljub prepovedim bodo še prišli v polok razni odpadki, ker se ni zato drugih primernih prostorov.

Cesta je zopet odprta od Sv. Marka do Hrastnika, ki je bila radi kopanja za novi hrastniški vodovod zaprta. Sicer še ni povsod dosti popravljena, vendar se z vozovi že pride skoz.

Planinski dom na Mrzlici bo blagoslovljen in otvorjen prihodnjo nedeljo, 20. t. m. Začetek bo ob 10 s sv. mabo. Pričakuje se velik obisk iz Ljubljane, Maribora, Celja in drugod. Od strani domačinov bo pa gotovo rekordna udeležba. Da bi le vreme ne nagajalo, ker je že jesenski čas.

Trboveljski sport. Tekme na kipaš so pokazale veliko spretnost Zagorjanov v rokometu. V nogometu je zmagal Amater II: Prosveta Zagorje s 4:2 in Mladost: Delavec Hr. s 3:0.

Krško

Gostovanje mariborskega narodnega gledališča v nedeljo zvečer s Tronkovo dramo »Karel in Anca« je privabilo precej občinstva. Snov je vzeta iz večnega in povojnega časa, obdelana v ohlapni naturalistični obliki, ni bila podana v liniji, ki bi z vsu krutostjo prevzela tudi malomeščanskega gledalca. Igralcem, ki so igrali sicer dobro, se je poznalo počitniško nastrojenje in podeželski milje.

Sava, ki je v nedeljo dopoldne tosegla z vlišino 2.70 m nad normalo vrhunce letošnje višine, je začela popoldne upadati. Tu ni napravila posebne škode.

Grozde, ki je kljub slabemu vremenu že precej sladko, se dobiva v bližnjih vinogradih po nizki ceni 2 Din za kilogram.

Slabo vreme zadnjih dni in narasla Sava je pregnalo še zadnje kopalce iz napol podrtega krškega kopališča ob Savi.

V deželi spalne bolezni

Povzročitelj in prenašalec spalne bolezni - Boj proti tej morilki ljudi

Dunajska Urania je včeraj začela predvajati film o Kamerunu, katerega je že 14. t. m. predvajala zastopnikom tiska. Dunajski listi prinašajo o filmu same pohvalne ocene.

Film, ki so ga snemali ob priliki ekspedicije francoskega raziskovalca Alfreda Chaulmela, pokaže najprej zemljepisno in etnografsko sliko bivše nemške kolonije Kamerun, ki je tako velika kakor Nemčija sama. Kamerun nam predstavlja šolski primer dežele, kjer se stekajo najrazličnejše kulture. Zalibog razsaja v nekaterih predelih dežele spalna bolezen, ki v Kamerunu nastopa v najrazličnejših oblikah, katere nazorno predočujejo vso strahoto te strašne bolezni. Povzročitelj spalne bolezni spada v vrsto tripanozom, onih življenjskih bitij, h katerim spadajo tudi povzročitelji raznih tropskih bolezni. Povzročitelj spalne bolezni se imenuje z znanstvenim imenom »Trypanosoma Gambiense«, in sicer radi tega, ker so najprej našli nanj v Senegambiji. Bacil sta odkrila Angleža Forde in Dutton, podrob-

ki je pritekla iz tvora, namaže na stekleno ploščo in mikroskopično preišče in na ta način dožene tripanozome. Na ploščo napiše ime bolnika, nakar prejme slednji listek, na katerem mu je zdravnik napisal, kako naj se zdravi. Bolniki, ki še niso pretolkli prvega štadija bolezni, dobe injekcijo atoksila.

V Ayosu nosijo bolnike iz bližnje in daljne okolice. Pa tudi v pragozde je že prodrl boj francoskih zdravnikov. V ta namen organizi-

Kdo bo predsednik razorožitvene konference? Ker Henderson baje ne prihaja več v poštev za predsednika razorožitvene konference, ki se bo vršila prihodnje leto, vsepovsod ugibajo, kdo bo zasedel to mesto. Kot najnovejši kandidat se imenuje zastopnik Združenih držav, prejšnji vojni minister Baker.

rajo od časa do časa sanitetne kolone z zdravili, trežaji in zdravnikom. Film kaže med drugim tudi prihod take kolone v vas. Najprej se prikažejo nosači z zdravili, nato bolniški strežaji in naposled zdravnik. Na prostoru sredi vasi je že zbrana množica bolnikov. V nekaj minutah začne potujoča zdravstvena postaja poslovati. Domorodci najprej razdele po spolu, starosti in krajih, kjer so doma. Nato se vrši isti postopek kakor v Ayosu. Zdravnik napiše vsem recepte, kako naj

Prvo jekleno cerkev na Dunaju bodo v kratkem začeli graditi. Načrte je napravil avstrijski arhitekt Prutscher. Cerkev bo vsa iz jekla.

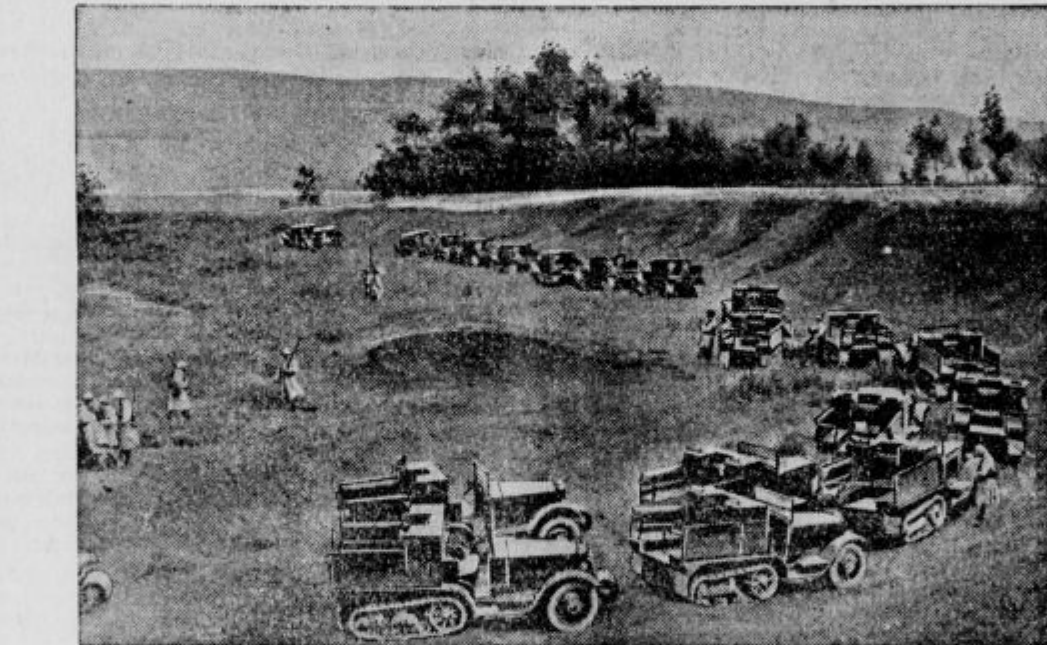
neje pa sta raziskala njene učinke Italijan Castellani in Anglež Bruce.

Pozneje sta Bruce in predvsem pa Robert Koch odkrila, da posredno povzroči nastop spalne bolezni pik muhe cece. Te muhe žive v močvirnatih krajih in se je zato težko boriti proti njim. Muha cece zelo rada piči in se hrani s krožečo krvjo. Koch je leta 1906 podvzel prvo ekspedicijo v ozemlje, kjer razsaja muha cece in z njo vred spalna bolezen.

Leta 1926 je poslala francoska vlada zdravniško ekspedicijo v one kraje, da bi po nemškem vzorcu nadaljevala boj proti tej strašni kužni bolezni.

V filmu vidimo posamezne oblike, v katerih nastopa bolezen. Nekateri nesrečniki, ki jih je napadla bolezen, hodijo neprestano semintja, liki okostja, druge zopet bolezni nevarno izkazi, ne prvi ne drugi pa se ne morejo ubraniti zaspčnosti, ki jih zdaj pa zdaj napade. Zdrudijo se na tla in v naslednjem hipu že spe. Zopet drugim pa povzroči ta bolezen stalno razburjenost. Prsti na rokah in nogah se jim tresejo in nesrečniki hodijo neprestano semintja, neprestano mahajoč z rokami. So pa tudi taki, ki niso več gospodarji nad svojimi občutki. Hočejo iti naprej, v resnici pa gredo nazaj. Dalje taki, ki znore in neprestano tulijo. Najstrašnejši pa je zadnji štadij bolezni.

Zelo zanimiv je nadalje oni del filma, ki kaže, kako se Francozi bore proti strašni bolezni. V Ayosu so opremili veliko bolniško postajo. V filmu vidimo, kako stoji dolga vrsta domačinov pred poslopjem. Zdravnik poišče najprej otekle mesto, kjer je bolnika pičila muha cece. Nato predere oteklino in tekočino,

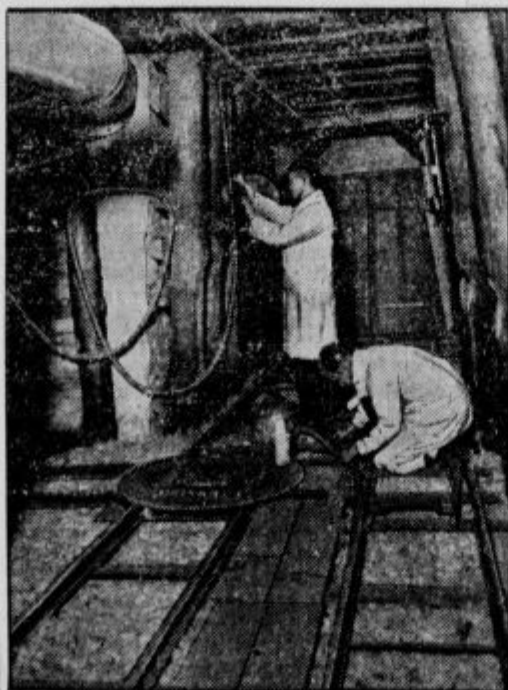
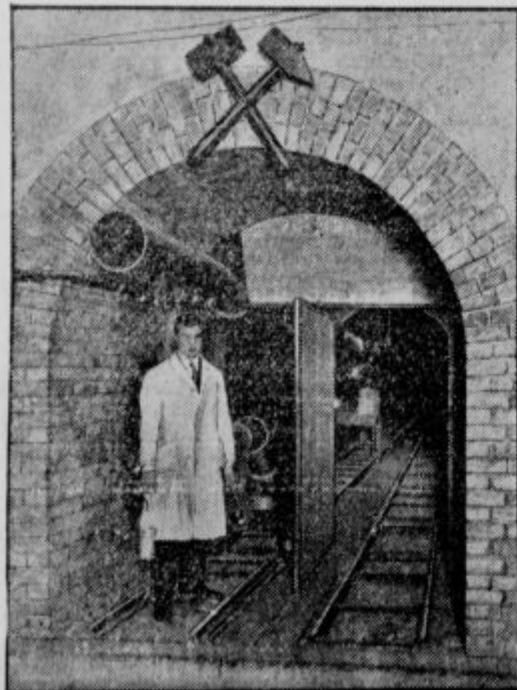

Francoski jesenski manevri, katerih so se udeležile tri divizije z najmodernejšimi tehničnimi opremami, so se vršili letos na ozemlju bitke ob Marni skoro natančno 17 let po strašni borbi. Na sliki vidimo oddelek modernih tankov.

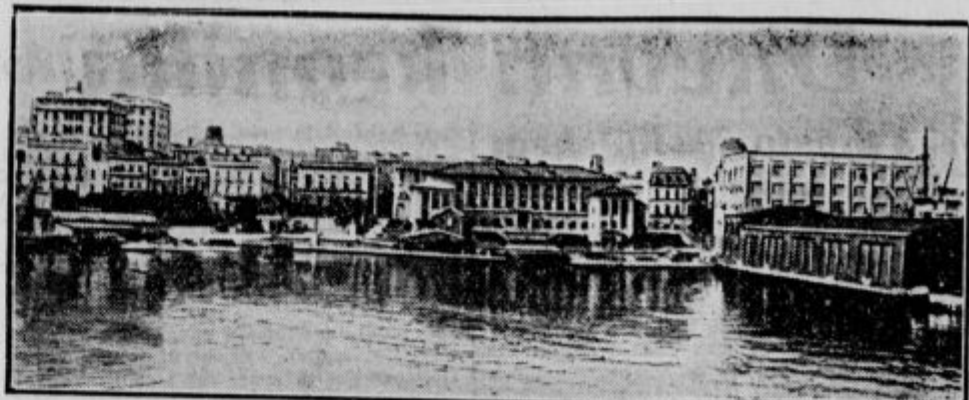
se zdravijo in čez osem dni pride v vas druga kolona, ki razdeljuje med bolnike injekcije. Po osmih do devetih mesecih so bolniki ozdravljeni.

V dveh letih so v Ayosu preiskali okrog 600.000 domorodcev. Od teh so jih 115.000 bolnih zdravili s takim uspehom, da je dr. Caumel ugotovil, da je umrljivost, ki jo povzroča spalna bolezen, padla od 40 odstotkov na 6 odstotkov.

Tretji del filma kaže plemena in kulture Kameruna in se v tem bistveno razlikuje od ostalih več ali manj »kulturnih« filmov. Posnetki iz življenja južnih Afričanov so krasni in tehnično neoporečni.

Umetni rudnik v Berlinu. V kleti berlinske teh niške visoke šole so dijaki zgradili popoln rudnik, tako da lahko sedaj kar doma spoznavajo dela v modernem rudniku.

Strašen orkan v Srednji Ameriki je skoro popolnoma porušil glavno mesto angleškega Hondurasa Belize (spodnja slika). Tudi mesto San Juan na Portorico (zgornja slika) je silno poškodovano.

„Ekspedicija“ k riškim Kabilom

Kako se pripravlja „raziskovalno potovanje“ - Znanstvena predavanja in lumparije - Dediščina bivšega inženjerja

Skraino rafinirano pripravljeno goljufijo, pri kateri se je lopov izdatno posluževal svojega ne majhnega znanja, so te dni odkrili na Dunaju. Ta goljufija je danes središče splošnega zanimanja na Dunaju, ker je se goljufu posrečilo pridobiti za svoje namene tudi učenjaka, vseučiliškega profesorja in nekega asistenta na dunajski univerzi, čijih imeni je lopov izrabljaj.

Neki brezposelni trgovski zastopnik je v neki dunajski zastavljalnici zastavil nov daljnogled. Policiji se je to zdelo sumljivo in je zastopnika — Kurta Fabra po imenu — prijel. Faber je izpovedal, da je daljnogled zastavil po naročilu inženjerja Avgusta Kleina, kateremu je sodišče že pred leti odvzelo na-

mofonov, ki so bili, tako je Klein pripovedoval trgovcem, za glavarje riških Kabilov, da si pridobi njihovo naklonjenost. Klein je vedno naročil, naj blago pošljejo v univerzitetni institut, kjer je stal že pri vratih »gospod doktor« Faber, ki je slugo takoj peljal k »gospodu inženjerju«. Obema goljufoma se je vedno še isti dan posrečilo neopaženo vzeti s seboj dobavljene predmete in jih v najrazličnejših zastavljalnicih zastaviti. Doslej so našli 60 zastavnih listkov in blago v vrednosti 6000 šilingov, vendar pa sodijo, da še niso znani vsi oškodovani trgovci in bo povzročena škoda mnogo višja. Oba goljufa sta seveda zaprta.

Kitajski Rockefeller umrl

Te dni je v Sangaju umrl bogataš Har- doon, ki so ga po pravici imenovali kitajskega Rockefellerja, zakaj bil je daleko najboga- tejši mož na Kitajskem. Zapustil je 4 milijar- de dinarjev premoženja v gotovini, nemogoče pa je oceniti vrednost njegovih premičnin in nepremičnin.

Hardoonov življenjski roman je silno fan- tastičen. Začel je kot nočni čuvaj v neki trgo- vini. Bil je štedljiv in je, ko je naštel malo vsoto, začel s trgovino, kjer pa je izgubil vse svoje prihranke. Na pomoč mu je prišla sreča. Začel je v loteriji in z dobljenim denarjem za- čel špekulirati na borzi. Nato je nakupil o- gromna posestva, ki jih je potem prodajal. 40 let je vodil ta svoj posel in naposled postal najbogatejši Kitajec. Svoj dom si je razkošno opremil in je vzdrževali 900 služabnikov. V zakonu ni bil srečen.

Globina Črnega morja

Sevastopolski namorski observatorij je pred kratkim pregledal in proučil material in izsledke junijske in julijske ekspedicije, ki so merile režim in globino Črnega morja. Ekspedicije so ugotovile, na znaša največja globina Črnega morja 2.242 metrov. To mesto se nahaja med Krimom in Anadolijo. Sedaj delajo mapo vodnih tokov, ki bo zelo važna za plovbo.

Zanimiva iznajdba kaznjencev

Iz San Franciska poročajo, da je neki kaz- njenec, ki je bil svoječasno radi ropa obsojen na pet let ječe, iznašel ključavnico, ki je pov- sem varna pred tatovi. Neka ameriška tvrdka je izumitelju ponudila 100.000 dolarjev za patent.

Mesto K. je nastavilo prometnega policista. Pa se pripelje avtomobil skozi mesto. Prometni policist ga ustavi in pravi: »Vi ste vozili s hitrost- jo 70 km na uro! Res, jaz sem pazil. 70 kilometrov na uro!

»Haha!« se zasmeje šofer, »kako je to mo- goče, ko sem pa šele četrt ure na poti!«

»O, potem pa oprostite, prosim,« pravi poli- cist in spusti avtomobil naprej.

»Samo to bi rad vedel, kako da vsakdo takoj opazi, da sem levičen knjigovodja.«

Gramofoni za glavarje riških Kabilov.

S tem je Klein dobil podlago za svoje nameravane goljufije. Hodil je vsak dan v in- stitut, v katerem je bil učenjak zaposlen. Vča- sih je pripeljal s seboj tudi še drugega moža, ki ga je predstavil za »doktorja«, ki pa je bil v resnici Faber, njegov pomočnik. Klein je sedaj obiskal razne dunajske trgovce in prid- no naročal najrazličnejše predmete za afriško ekspedicijo. Seveda je vse to naročal na ime bodočega voditelja ekspedicije, dunajskega učenjaka, dokler niso skupni računi znašali 10.000 šilingov (80.000 Din). Vsi dobavljeni predmeti so pa sproti romali v zastavljalnico. Tako je Klein med drugim naročil 11 daljno- gledov, tri pisalne stroje, obleko, perilo, 16 zvezkov dela Orbis terrarum kakor tudi 7 gra-